

Republika e Kosovës
Republika Kosova - Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government

Br. 15/153

Datum: 26.07.2023

Na osnovu člana 92. stav 4. i člana 93. stav 4. Ustava Republike Kosovo, člana 8. Zakona br. 08/L-117 o Vladi Republike Kosovo, člana 4. Uredbe br. 02/2021 o oblastima administrativne odgovornosti Kancelarije premijera i ministarstava, izmenjene i dopunjene Uredbom br. 04/2021 i Uredbom br. 03/2022, u skladu sa članom 19 Pravilnika o radu Vlade Republike Kosovo br. 09/2011, Vlada Republike Kosovo, na sednici održanoj 26 jula 2023. godine, donosi:

ODLUKU

1. Usvaja se koncept - dokument za oblast voda.
2. Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture i druge nadležne institucije dužni su da sprovode ovu odluku, u skladu sa Pravilnikom o radu Vlade.
3. Odluka stupa na snagu danom objavljivanja u Službenom listu Republike Kosovo.

Albin KURTI

Premijer Republike Kosovo

Dostavlja se:

- Zamenicima premijera
- Svim ministarstvima (ministrima)
- Generalnom sekretaru KP-a
- Arhivi Vlade.

Republika e Kosovës

Republika Kosova - Republic of Kosovo

Qeveria - Vlada - Government

Ministria e Mjedisit, Planifikimit Hapësinor dhe Infrastrukturës

Ministarstvo Životne Sredine, Planiranje i Infrastrukture

Ministry of Environment, Spatial Planning and Infrastructure

Sadržaj

Rezime dokumenta koncepta

Skraćenice	3
Rezime dokumenta koncepta	4
UVOD.....	8
Poglavlje 1: Definicija problema	9
1.1. Nedostaci zakona o vodama	9
1.2. Nedostaci zakona o vodama	9
1.2.1 Izdanja u definicijama	9
1.2.2 Nedostaju definicije	10
1.2.3 Nepravilna upotreba pojmova i izraza	10
1.2.4 Vodeno bogatstvo	11
1.2.5 Vodni objekti i oprema.....	12
1.2.6 Institucionalni okvir za upravljanje vodama	14
1.2.7 Planska dokumenta za upravljanje vodnim resursima	15
1.2.8 Pravo na vodu	16
1.2.9 Finansiranje upravljanja vodnim resursima	18
1.3 Glavni problem, uzroci i zainteresovane strane.....	25
1.4 Poređenje sa drugim zemljama – test regulatorne konkurentnosti.....	27
1.4.1 Vodno zakonodavstvo Republike Hrvatske.....	27
1.4.2 Vodno zakonodavstvo Republike Crne Gore	28
1.4.3 Vodno zakonodavstvo Republike Albanije.....	29
Poglavlje 2: Ciljevi	36
2.1. Opšte namene.....	36
2.2 Specifični ciljevi	36
2.2.1 Transpozicija zakonodavstva EU u oblasti voda.....	36
2.2.2 Ispravljanje nedostataka zakona o vodama.....	37
2.2.3 Jasno definisanje institucionalnog okvira za upravljanje i finansiranje vodnih resursa	37
Poglavlje 3: Opcije.....	38
Poglavlje 3.1: Opcija bez ijedne promene.....	38
Poglavlje 3.2: Opcija za poboljšanje implementacije i izvršenja	39
Poglavlje 3.3: Treća opcija: Novi zakon o vodama i novi zakon o finansiranju upravljanja vodama	40
Poglavlje 4: Identifikacija i procena budućih uticaja.....	49

Poglavlje 4.1: Izazovi prikupljanja podataka	52
Poglavlje 5: Komunikacija i konsultacije	52
Poglavlje 6: Poređenje opcija	53
Poglavlje 7: Zaključci i sledeći koraci.....	54
7.1 Praćenje i ocenjivanje	56
Aneks 1: Obrazac za procenu ekonomskog uticaja.....	57
Aneks 2: Obrazac za procenu društvenih uticaja	60
Aneks 3: Obrazac za procenu uticaja na životnu sredinu	64
Aneks 4: Forma procene uticaja osnovnih prava.....	66

Skraćenice

AZŽSK	Agencija za zaštitu životne sredine Kosova
RURS	Regionalna uprava za rečnih slivova
ROVU	Regulatorni organ za vodne usluge
EU	Evropske Unije
ODV	Okvirna direktiva o vodama

PO	Pravno odeljenje
OZŽSV	Odeljenje za zaštitu životne sredine i voda
RPV	Regionalno preduzeće za vodu
MSV	Međuministarski savet za vode
MULS	Ministarstvo uprave lokalne samouprave
MPŠRR	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ruralnog razvoja
MP	Ministarstvo privrede
MŽSPPI	Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture
MZ	Ministarstvo zdravlje
NPZ	Nacionalni Plan Razvoja
AU	Administrativno uputstvo
KP	Kancelarija premijera

Rezime dokumenta koncepta

Koncept dokument za oblast voda izradilo je Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture u skladu sa Vodičem i Priručnikom za izradu koncept dokumenta br. 95/2018 od 21.03.2018. a u skladu sa pravilima i procedurom Vlade.

Efikasno upravljanje vodnim resursima je od suštinskog značaja za društveno blagostanje i održivi razvoj svake zemlje, s obzirom da je preduslov za snabdevanje vodom u dovoljnim količinama, u pravom kvalitetu, u pravo vreme i na pravom mestu. , za potrebe stanovništva.i privredni razvoj.

Na Kosovu, problemi u upravljanju vodnim resursima su brojni i obuhvataju praktično sve aspekte ovog sektora. Ključni problem leži u institucionalnoj strukturi koja nije jasno definisana i nije konsolidovana. Shodno tome, stopa realizacije ciljeva iz političkih i strateških dokumenata je izuzetno niska. Istovremeno, stvaranje održivog sistema finansiranja vodnih resursa je još jedan neophodan stub za razvoj sektora vodnih resursa.

Ovim konceptualnim dokumentom identifikovani su i analizirani nedostaci postojećeg zakonodavstva u oblasti voda, koji negativno utiču na upravljanje vodnim resursima, odnosno koji utiču na lošu situaciju na Kosovu u pogledu upravljanja i finansiranje vodnih resursa.

Opšti cilj ovog koncept dokumenta je da stvori odgovarajući pravni okvir koji omogućava (i) razvoj i održivo korišćenje vodnih resursa, koji su od suštinskog značaja za javno zdravlje, zaštitu životne sredine i ekonomski razvoj u Republici Kosovo, (ii) zaštita vodnih resursa od zagađivanja i prekomerne eksploatacije u cilju zaštite života i zdravlja ljudi i vodenih ekosistema, (iii) zaštita ljudi i imovine od poplava i drugih štetnih dejstva voda, kao i (iv) stvaranje i razvoj odgovarajućih institucionalnih kapaciteta za upravljanje vodama.

Specifični ciljevi definisani ovim konceptom su: (i) transponovanje zakonodavstva EU ('acquis') iz oblasti voda u lokalno zakonodavstvo, (ii) ispravljanje nedostataka važećeg zakona o vodama kako bi se prevazilaženje nejasnoća i problema koji negativno utiču na održivo upravljanje vodnim resursima, i (iii) jasno definisanje institucionalnog okvira za upravljanje vodnim resursima, kao i njihove uloge i odgovornosti.

Nakon analize uticaja, troškova i koristi od tri razmatrane opcije za postizanje ovih ciljeva, zaključeno je da je najpogodnija opcija izrada dva nova zakona u oblasti voda: (i) Zakona o vodama, i (ii) Zakon o finansiranju upravljanja vodama.

Novi zakon o vodama bi (i) adresirao nedostatke postojećeg zakona o vodama, posebno u pogledu institucionalnih uloga i odgovornosti i njihovog statusa, (ii) transponovao koncepte i principe zakonodavstva EU u oblasti voda (acquis) i (iii) bi se regulisali aspekti upravljanja vodnim resursima koji uopšte nisu obuhvaćeni ili su nedovoljno obuhvaćeni postojećim zakonom o vodama.

Novim zakonom o finansiranju upravljanje vode, s druge strane, bili bi jasno i sveobuhvatno uređeni svi aspekti finansiranja upravljanje vode, kao što su: izvori finansiranja, specifično korišćenje prihoda iz izvora posebnog finansiranja, fakturisanje i načini prikupljanja itd.

U tabelama u nastavku, podaci za koncept dokument, uključujući njegove zaključke i preporuke, predstavljeni su u sažetom obliku.

Opšte informacije	
Naslov	Koncept dokument za oblast voda

Resorna Ministarsva	Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture
Kontakt osoba	Shiqeri Dermaku Rukovodilac Odeljenja za vodu - MŽSPPI Nr. tel: 038 200 32 167
NPŽ	Nacionalni plan razvoja 2023 - 2025 3.5 Poboljšanje dostupnosti i efikasnosti vode 3.5.1 Unapređenje politika u oblasti voda
Strateški prioritet	Stub: I. Održivi ekonomski razvoj; 3. Čista životna sredina i bolje korišćenje prirodnih resursa; 3.5 Poboljšanje dostupnosti i efikasnosti vode 3.5.1 Unapređenje politika u oblasti voda 3.5.1.2 Izrada koncept dokumenta za oblast voda

Odluka	
Glavno pitanje	Zakon br. 03/L-147 o vodama, koji reguliše upravljanje vodnim resursima na Kosovu, ima značajne tehničke i suštinske nedostatke koji, kao takvi, izazivaju nejasnoće i imaju negativan uticaj na njegovu primenu. Takođe, ovaj zakon nije uspio da transponuje mnoge koncepte i principe Okvirne direktive o vodama, koja je osnovno zakonodavstvo EU u oblasti upravljanja vodnim resursima i druge direktive iz oblasti voda. Takođe, u pogledu finansiranja upravljanja vodnim resursima, važeći zakon ne daje potpun i jasan pravni okvir za finansiranje voda.
Rezime konsultacija	Tokom međuresorskih konsultacija o konceptu predmetnog dokumenta... Period javnih konsultacija na MŽSPPI onlajn platformi za javne konsultacije bio je od...
Predložena opcija	Opcija 3.3 Predložena je: Izrada dva nova nacrtu zakona koji regulišu (i) upravljanje vodnim resursima i (ii) finansiranje upravljanja vodama.
Glavni očekivani uticaji	
Budžetski uticaji	Izrada i usvajanje ova dva zakona nema trošak i sprovodi se u okviru trenutnih budžetskih granica.
Ekonomski uticaji	Izgradnja vodozaštitnih postrojenja od ispuštanja gradskih i industrijskih otpadnih voda ima trošak koji se mora pokriti u sva tri slučaja. Troškovi implementacije koji se odnose na povećanje broja zaposlenih u RURS i vodnih inspektora su marginalni do te mere da se plata izvršnog direktora agencije razlikuje od plata direktora odeljenja. Očekuje se da će bolja implementacija zaštite od poplava i erozije koja se želi postići, imati pozitivne efekte u pogledu šteta uzrokovanih štetnim djelovanjem voda.
Društveni uticaji	Društveni uticaji se uglavnom odnose na pozitivne efekte na zdravlje i dobrobit stanovništva kao rezultat poboljšanja kvaliteta površinskih i podzemnih voda koje se želi postići zaštitom voda. Javnost će kroz proces konsultacija biti uključena u sve planske i strateške dokumente.
Uticaj životne sredine	Uticaji na životnu sredinu se sastoje od kvaliteta površinskih i podzemnih voda, kao i voda za piće koje se moraju obezbediti u skladu sa odredbama zakona. Uticaj na kvalitet zemljišta i podzemnih voda posebno je važan kroz primenu

	dobrih poljoprivrednih praksi u cilju zaštite voda od nitrata koji nastaju poljoprivredom. Zaštita od erozije je jedan od ostalih uticaja na životnu sredinu koji se želi postići.
Međusektorski uticaji	Međusektorski uticaji su značajni. Poboljšanje kvaliteta vode koje je predviđeno imaće uticaj na zdravlje, poljoprivredu, ekonomski razvoj itd. Dodjela prava korišćenja vodnih resursa za poslovne aktivnosti putem konkursa je u skladu sa principima osnovnih prava i nediskriminacije.
Administrativne takse za kompanije	
Testi PUŽS	
Sledeći koraci	
Kratkoročni	Izrada i usvajanje dva nacrtu zakona: (i) o upravljanju vodnim resursima i (ii) o finansiranju upravljanja vode
Srednjoročni	Izrada podzakonskih akata i preduzimanje radnji za sprovođenje ova dva zakona.

UVOD

Usklađivanje lokalnog zakonodavstva sa zakonodavstvom EU, uključujući i ono u oblasti voda, je preduslov za članstvo u Evropskoj uniji, što je težnja i strateško opredeljenje Kosova. Zemlje povezane sa Evropskom unijom moraju prilagoditi svoje zakonodavstvo, propise i procedure kako bi bile u skladu sa celokupnim zakonodavnim telom EU, poznatim kao „acquis“.

Važeći zakon koji reguliše upravljanje vodnim resursima na Kosovu (Zakon br. 04/L-147 o vodama Kosova) usvojen je od strane Skupštine Kosova 19. marta 2013. godine i donešen je 5. aprila 2013. godine. Ovim zakonom se uređuju pitanja koji se odnose na bavljenje vodnim resursima kao i pitanja vezana za upravljanje vodama: korišćenje voda, zaštita voda, zaštita voda i dr.

Tokom procesa izrade podzakonskih akata potrebnih ovim zakonom, identifikovan je značajan broj nedostataka i ustanovljeno je da mnoge odredbe i koncepti direktiva EU iz oblasti voda nisu transponovane u Zakon o vodama Kosova. .

Stoga je svrha ovog koncept dokumenta da pruži sveobuhvatnu analizu kosovske politike i zakonodavstva u oblasti voda, kao i da analizira opcije za poboljšanje ovog zakonodavstva i da preporuči željenu opciju u skladu sa principima zakonodavstva EU. kao i strateškim ciljevima Kosova u oblasti životne sredine i voda.

Slika 1: Tabela sa opštim informacijama za koncept dokumenta

Naslov	Konceptualni dokument za oblast voda
Resorna Ministarstva	Ministria e Mjedisit, Planifikimit Hapësinor dhe Infrastrukturës
Kontakt osoba	Shiqeri Dermaku Rukovodilac Odeljenja za vodu - MŽSPPI Nr. tel: 038 200 32 167
NPŽ	Strategija i Nacionalni plan razvoja 2030 Nacionalni plan razvoja 2023 - 2025
Strateški prioritet	Stub: I. Održivi ekonomski razvoj; 3. Čista životna sredina i bolje korišćenje prirodnih resursa; 3.5 Poboljšanje dostupnosti i efikasnosti vode
Radna Grupa	Shiqeri Dermaku, predsedavajuć, OZŽSV/MŽSPPI Naser Hafizi, RURS//MŽSPPI Vlora Osaj, PO//MŽSPPI Agron Shala, AKMM//MŽSPPI Makfirete Dibrani, RURS//MŽSPPI Avdullah Berisha, OF//MŽSPPI Fatmire Mani, OZŽSV//MŽSPPI Hikmete Morina, OEIKP//MŽSPPI Lindita Morina, OZŽSV//MŽSPPI

	Leonora Durimishi, OZŽSV / MŽSPPI Teuta Haxhiu Selimi, OZŽSV / MŽSPPI Fëllanza Mekuli, MFRT Kujtim Aliu, MALS Diellza Mujaj, PK/KP Bali Lestrani, MPŠRR Burbuqe Nushi-Latifi, NIJZKMZ
Dodatne Informacije	Izradu koncept dokumenta podržali su savetnici NSV

Poglavlje 1: Definicija problema

1.1. Nedostaci zakona o vodama

Tokom procesa izrade podzakonskih akata potrebnih prema Zakonu o vodama Kosova, identifikovan je značajan broj nedostataka, kako u tehničkom aspektu tako i u materijalnom aspektu, koji kao takvi izazivaju nejasnoće i stoga imaju negativan uticaj o njegovoj implementaciji. Takođe, ovaj zakon nije uspeo da transponuje mnoge koncepte i principe Okvirne direktive o vodama, koja je osnovno zakonodavstvo EU u oblasti upravljanja vodnim resursima.

1.2. Nedostaci zakona o vodama

Neki od glavnih identifikovanih nedostataka Zakona o vodama dati su u nastavku kako bi poslužili kao osnova za pokretanje sveobuhvatnije revizije ovog zakona koja bi bila praćena neophodnim procesnim radnjama za donošenje novog zakona koji bi zamenio ovaj zakon.

1.2.1 Izdanja u definicijama

a. Postoji nepotrebno ponavljanje/ dupliciranje nekih definicija kao što su:

- 'vodni režim' i 'vodni režimi',
- 'upotreba vode' i 'korišćenje vode'.

b. Neke definicije su formulisane (prevedene) u neadekvatnom obliku, usled čega ove definicije nisu kompatibilne sa definicijama u Okvirnoj direktivi o vodama EU:

- 'površinske vode' - unutrašnje vode, osim podzemnih, privremenih i priobalnih voda, osim hemijskog statusa za koje se moraju uključiti i teritorijalne vode. *To bi trebalo : „svu tekuću i stajaću vodu osim podzemnih voda“.*

'površinsko vodno telo' – diskretni i značajni elementi površinske vode kao što su jezera, rezervoari, potoci i kanali. *To bi zahtevalo: 'izrazito i značajno telo površinske vode kao što su jezero, rezervoar, potok i kanal.'*

'podsliv' - oblast zemljišta sa koje ceo sliv otiče nizom potoka, reka i eventualno jezera do određene tačke u vodnom telu, obično u jezero ili ušće u reku. *To bi bilo: „površina zemljišta sa koje sva površinska voda teče nizom potoka, reka i/ili jezera do određene tačke u vodotoku (obično drugog jezera ili reke)“*

1.2.2 Nedostaju definicije

Veliki broj osnovnih pojmova definisanih Okvirnom direktivom o vodama EU nije uključen u zakon:

- 'vodene usluge'
- "voda za ljudsku upotrebu"
- "granične vrednosti emisije"
- 'podzemna voda'
- 'akvifer'
- 'status podzemnih voda'
- 'status površinskih voda'
- 'dobar status podzemnih voda'
- "dobro stanje površinskih voda"
- 'ekološki status'
- 'dobar ekološki status'
- 'kvantitativni status' (kvantitativni)
- 'teško modifikovano telo'
- 'dostupne rezerve podzemne vode'
- 'kontrola emisija'

i drugi kao što su:

- 'poplava'
- "osetljiva područja" (osetljiva)
- "prekogranične vode"
- *itd.*

1.2.3 Nepravilna upotreba pojmova i izraza

U zakonu se izrazi "vodni resurs" i "vodno dobro" koriste bez razlike, uprkos činjenici da su to dva različita pojma. Vodni resursi su uvek samo voda, dok vodno bogatstvo uvek obuhvata vodno

zemljište, u nekim zakonima sa vodom (kao u slučaju Srbije, Crne Gore), dok u nekim zakonima bez vode (kao u slučaju Hrvatske, Bosne i Hercegovine) .

U zakonu je pogrešno upotrebljen izraz „univerzalni princip vodnih usluga“ umesto „princip univerzalnih vodnih usluga“ .

1.2.4 Vodeno bogatstvo

Zakonom o vodama Kosova (član 1. stav 1.) utvrđeno je da su „vodni resursi dobra od opšteg interesa i imovina Republike Kosovo koja se čuvaju i štite zakonom“. U međuvremenu, vodni resursi su ovim istim zakonom definisani kao „sve unutrašnje površinske i podzemne vode i vodno zemljište“ .

Ovakav spoj vode i vodnog zemljišta u konceptu vodnog resursa, bez definisanja šta je to i šta obuhvata vodno zemljište, otežava tretiranje vode kao resursa u javnom vlasništvu i vodnog zemljišta koje u principu može biti i u privatnom vlasništvu. Ova definicija vodnog resursa (kao voda i vodno zemljište), i odredba člana 1. Zakona da su „vodni resursi imovina od opšteg interesa i imovina Republike Kosovo koja se čuvaju i štite zakonom“ je u suprotnosti. sa članom 9. Zakona koji ne isključuje drugu/ privatnu svojину na zemljištu i vodnim dobrima ističući da se „radi zaštite voda, opšteg korišćenja voda, drugih vodnih dobara koja se vrše za potrebe od javnog interesa, **vlasnik ili posednik zemljišta i vodnih dobara**, njihovo korišćenje može biti ograničeno, u skladu sa zakonom“ .

Zakon takođe uključuje pojam vodnih dobara (veštačkih i prirodnih), bez pojašnjenja da li su vodna dobra ekvivalentna vodnim resursima. Vodno bogatstvo kao pojam usvojeno je u zakonodavstvu zemalja bivše Jugoslavije i odgovara vodnom dobru (koje se u zakonodavstvu zemalja bivše Jugoslavije naziva vodno dobro).

Veštačko vodno bogatstvo se definiše kao: (i) vodni resursi koji nastaju kao rezultat izmeštanja ili regulisanja prirodnih vodnih tokova i kao rezultat (ii) zauzimanja vode, eksploatacije inertnih materija ili sličnih aktivnosti. Inače, veštačko vodno bogatstvo je originalni koncept kosovskog zakonodavstva i ima svoj ekvivalent samo u slovenačkom zakonu o vodama (koji je poslužio kao model za Kosovski zakon o vodama) ali pod drugim nazivom – izgrađeno vodno bogatstvo.

Zakon takođe uključuje pojam vodnih dobara (veštačkih i prirodnih), bez pojašnjenja da li su vodna dobra ekvivalentna vodnim resursima. Vodno dobro kao pojam usvojeno je u zakonodavstvu zemalja bivše Jugoslavije i odgovara vodnom dobru (koje se u zakonodavstvu zemalja bivše Jugoslavije naziva vodno dobro).

Veštačko vodno dobro se definiše kao: (i) vodni resursi koji nastaju kao rezultat izmeštanja ili regulisanja prirodnih vodnih tokova i kao rezultat (ii) zauzimanja vode, eksploatacije inertnih materija ili sličnih aktivnosti. Inače, veštačko vodno bogatstvo je originalni koncept kosovskog zakonodavstva i ima svoj ekvivalent samo u slovenačkom zakonu o vodama (koji je poslužio kao model za Kosovski zakon o vodama) ali pod drugim nazivom – izgrađeno vodno dobro.

Druga, 'problematična' odredba za ovu kategoriju vodnih dobara je stav 3. člana 8. koji predviđa da "u slučajevima kada su vodni resursi (koji mogu biti vode i vodno zemljište) u privatnoj svojini, ministar može rešenjem da ga "proglasi veštačkim". javnog vodnog dobra, dok se postupak upisa prostora kao javnog vodnog dobra vrši u skladu sa zakonom". Problematičan je prenos privatne svojine odlukom ministra.

Promena vlasnika imovine, u ovom slučaju iz privatnog u javnu, takođe je regulisana ustavom i može se izvršiti samo postupkom eksproprijacije i naknade vrednosti imovine u skladu sa važećim propisima. zakonodavstvo.

Vodnim bogatstvom se bavi i član 10. Zakona o vodama, gde je sankcionisano da „vlasnik ili posednik zemljišta mora dozvoliti slobodan prolaz do svog zemljišta i vodnog dobra i dozvoliti javno korišćenje vodnog dobra, za namenske svrhe, sa zakon“ kao što su izgradnja i ugradnja opreme javne infrastrukture, mere koje se sprovode radi poboljšanja hidromorfoloških i bioloških karakteristika površinskih voda, mere zaštite prirode, izgradnja objekata za korišćenje voda, zaštita od poplava i td

Inače, u vodnom zakonodavstvu zemalja regiona susrećemo se sa dva oblika definicije vodnog bogatstva: (i) vodno bogatstvo se definiše kao vodno zemljište ispod korita površinskih, tekućih i stajaćih voda, i obalni pojas (Hrvatska, Bosna i Hercegovina) i (ii) vodno bogatstvo je definisano kao voda i vodno zemljište (Slovenija, Crna Gora, Srbija). Zakonodavstvo o vodama Albanije i Makedonije nema koncept vodnog bogatstva.

Kao zaključak, problem vodnog bogatstva u Zakonu o vodama Kosova je nedovoljno obrađen i sa mnogo nejasnoća koje proizilaze iz neadekvatnog i nepotpunog prevoda relevantnog zakonodavstva Slovenije, koji je uzet kao model. Pored toga, zakonom nije regulisano pitanje granica vodnog zemljišta i pitanje davanja vodnog dobra/ zemljišta na korišćenje, što su suštinski važna pitanja za upravljanje vodnim dobrima.

1.2.5 Vodni objekti i oprema

Vodni objekti i oprema su definisani Zakonom o vodama Kosova (član 37) kao „namenski objekti, za:

1.1. *utvrđivanje vodnog režima: brane sa njihovom opremom i akumulacionim objektima, rezervoari, retencioni i inundacioni baseni, uređena korita reka, regulisani tokovi i erozivne površine, kružni kanali, crpne stanice, zaštitni zidovi;*

1.2. *obezbeđivanje, transport i pripremu vode za snabdevanje stanovništva, industrijske potrebe i druge privredne i opštinske potrebe;*

1.3. *obezbeđivanje, dovođenje i priprema vode za navodnjavanje poljoprivrednih površina, prijem i odvođenje viška površinskih i podzemnih voda – odvodnjavanje;*

1.4. *ponašanje i korišćenje vode za proizvodnju električne energije“.*

Status vodnih objekata i opreme po ovom zakonu stiće se odlukom ministra (član 38).

U formi kako je uređeno, pitanje vodnih objekata i opreme u Zakonu o vodama je konfuzno i problematično za implementaciju, jer je spojio odredbe zakonodavstva Slovenije i Hrvatske, ali ih nije usaglasio. Dakle, dok u slovenačkom vodnom zakonodavstvu vodni objekti i oprema (vodna infrastruktura) obuhvataju objekte za regulaciju i zaštitu voda, kao i objekte za korišćenje vodnih i morskih resursa – odnosno objekte sa javnom funkcijom regulacije voda i zaštite od štetnih uticaja. radnje voda – odredba da se status vodne infrastrukture stiće odlukom ministra ima smisla, u slučaju Zakona o vodama Kosova ova odredba je problematična zbog činjenice da u kategoriji vodnih objekata i opreme uključeni su i objekti za dovođenje i korišćenje vode za proizvodnju hidroenergije, zatim objekti za pripremu vode za opskrbu stanovnika (po modelu hrvatskog zakonodavstva), budući da to podrazumijeva da za bilo koji objekat za prijem vode i pripremu vode za opskrbu (npr. bunara i stanične dezinfekcije vode) Ministar mora doneti rešenje o utvrđivanju njihovog pravnog statusa vodnih objekata i opreme. Pored toga, činjenica da je u članu 38. Zakona o vodama Kosova navedeno da (kao u slučaju Slovenije gde objekti za proizvodnju hidroenergije nisu uključeni u vodne objekte i opremu) „vodni objekti i oprema su vlasništvo države ili operatera javnih usluga.“

U cilju utvrđivanja pravnog statusa vodnih objekata i opreme, navodi se činjenica da su vodni objekti i oprema koji služe za vodosnabdevanje u vlasništvu Javnog komunalnog preduzeća, dok su vodni objekti i oprema koji služe za korišćenje voda za potrebe hidroenergije iz ovog zakona. moraju se uzeti u obzir izgrađene na javnom vodnom zemljištu po osnovu datog prava građenja

na vodnom zemljištu, u vlasništvu su lica koje je izvršilo ulaganja za izgradnju tih objekata ili lica na koje je ono prenelo pravo svojine. .

Što se tiče vodnih objekata i opreme, Zakonom nije pravilno i u potpunosti regulisano pitanje upravljanja ovim objektima. Zakon se odnosi na imaoća vodne dozvole i pravila korišćenja i održavanja kojih se mora pridržavati (član 41) za korišćenje i održavanje ovih objekata. S obzirom na činjenicu da je Uprava za sliv rečnih voda (ARPL) kao jedinica u okviru MMPHI-a odgovorna za održavanje ovih objekata i istovremeno sama izdaje vodne dozvole, te stoga ne postoji vodna dozvola koju poseduje ARPL, to znači da je većina objekata zaštićena. i regulatorni nemaju vodnu dozvolu i stoga je ova odredba zakona neprimenljiva u ovom slučaju.

1.2.6 Institucionalni okvir za upravljanje vodama

a. Međuministarski savet za vode

Zakonom je osnovano Međuresorsko savet za vode kao „telo za koordinaciju i odlučivanje, koje ispituje sistemska pitanja upravljanja vodama, usaglašavanja različitih potreba i interesa, kao i predlaže mere za razvoj, korišćenje i zaštitu vodoprivrede. vodni resursi i sistem Kosova“. koji vodi premijer Kosova i koji u svom sastavu ima i 4 resorna ministra (član 15).

S druge strane, u funkcijama ovog saveta (član 17.) navodi se da:

„Međuministarski savet za vode daje mišljenja i preporuke o:

- 1.1. predlog zakona i drugih podzakonskih akata koji se odnose na uređenje pitanja iz oblasti voda uopšte;*
- 1.2. sprovođenje zakona i podzakonskih akata koji se odnose na vodoprivredu;*
- 1.3. izrada i usvajanje Državne vodne strategije;*
- 1.4. razvoj politika iz oblasti voda;*
- 1.5. izbor finansijskih politika iz oblasti voda“.*

Ovo je pravna protivrečnost gde se s jedne strane kaže da je Savet organ koji odlučuje o svim sistemskim pitanjima upravljanja vodama, a sa druge strane funkcija davanja mišljenja i preporuka je pripisana Savetu.

Ova pravna protivrečnost je, najverovatnije, nastala kao rezultat neusaglašenosti novog pristupa usvojenog u Zakonu o vodama Kosova iz 2013. godine za Savet kao organ odlučivanja (član 15) i prethodnog pristupa koji je postojao u Zakon o vodama iz 2004. godine za Savet kao telo koje

daje mišljenja i preporuke (član 17) i od tada je planirano da bude sastavljeno od stručnjaka iz oblasti voda i finansija.

b. Regionalna uprava za rečnih slivova

Još jedno pitanje u Zakonu o vodama Kosova koje je uticalo na (ne) usvajanje Regionalne Uprave za rečne slivove (RURS) kao izvršne agencije u okviru MŽSPPI, kako je planirano, jeste činjenica da u Zakonu (član 21) to nije definisano tekstualno status RURS, koji je uticao na nefunkcionalnost RURS kao izvršne agencije do danas – deset godina od donošenja ovog zakona. Nefunkcionalnost RURS kao izvršne agencije uticala je da se ova institucija institucionalno ne razvija kako bi mogla efikasno da ispunjava zakonske obaveze koje su joj date za upravljanje vodnim resursima.

c. Kosovski institut za vodu

Zakonom o vodama osnovan je Kosovski institut za vode (član 20). Prema Zakonu, ovaj institut „formira Ministarstvo radi istraživanja i razvoja projektovanja i napredovanja kao nezavisno telo“.

Ova 'nezavisna' definicija je nedefinisana i kao takva problematična. Ova formulacija nije adekvatna jer Ustav definiše šta su nezavisne institucije i agencije. Pojam nezavisno telo mora biti definisan za potrebe ovog zakona ili izbrisan. Da je zamišljen kao nezavisan od Ministarstva, to je trebalo da bude naglašeno u Zakonu, u tom slučaju bi se moralo utvrditi kome je odgovorna upravljačka i rukovodna struktura Instituta.

S druge strane, procenjuje se da bi bilo primerenije da se ovakav institut osnuje u okviru U Univerzitet Priština kao deo Građevinskog fakulteta, zbog činjenice da je sa kadrovima koji ima deo hidrotehničke ovog Fakulteta razvoj istraživačke delatnosti iz oblasti voda bio bi isplativiji, posebno ako se ima u vidu ograničen broj stručnjaka kvalifikovanih za istraživački rad iz oblasti voda.

1.2.7 Planska dokumenta za upravljanje vodnim resursima

Zakon (član 30) definiše dva osnovna dokumenta za planiranje i održivi razvoj vodnih resursa na teritoriji Republike Kosovo (i) Državna strategija za vode i (ii) Planovi za upravljanje rečnim slivovima.

Uprkos tome, Zakon (član 34) predviđa da Vlada usvaja i Program mera kao poseban dokument (dakle drugi planski dokument). U stvari, Program mera prema zakonodavstvu EU (Okvirna

direktiva o vodama) je sastavni deo Plana upravljanja rečnim slivom, stoga ne mora da se pojavljuje kao poseban planski dokument već treba da bude uključen u Plan upravljanja rečnim slivom. (kako se praktikuje u svim zemljama EU i zemljama regiona koje su usvojile princip upravljanja vodama prema slivovima).

Još jedno pitanje koje nije obrađeno u Zakonu o vodama Kosova je godišnje planiranje radova i projekata za upravljanje vodama. Budući da se planovi upravljanja rečnim slivovima izrađuju na period od 6 godina, izrada godišnjeg plana rada od strane organa koji upravlja vodnim resursima u skladu sa Zakonom (trenutno RURS) koji bi bio usklađen sa Planom upravljanja rečnim slivovima (PURS)) iu toku njegove implementacije procenjuje se da će doprineti povećanju efektivnosti i odgovornosti u ostvarivanju ciljeva definisanih PURS.

1.2.8 Pravo na vodu

a. vodnu dozvolu i koncesiju

Zakonom o vodama Kosova (član 70) utvrđeno je da se vodno pravo na korišćenje voda obezbeđuje:

- vodna dozvola;
- koncesia.

To znači da postoje dva vodna akta na osnovu kojih se stiče pravo korišćenja voda: vodna dozvola i koncesija.

S obzirom da se djelatnosti za koje se izdaje vodna dozvola razlikuju od djelatnosti za koje se daje koncesija, može se zaključiti da su ova dva instrumenta vodnog prava isključiva - odnosno dodjeljuje se ili vodna dozvola ili koncesija.

Vodna dozvola se izdaje za korišćenje voda za opštu potrošnju i za djelatnosti koje utiču na kvalitet vode i vodni režim, kao što su: ispuštanje zagađenih voda, eksploatacija peska i šljunka, hidrogeološka istraživanja, rudarska ili geološka istraživanja. aktivnosti, izgradnju ili rušenje objekata koji imaju uticaj na vode.

S druge strane, koncesija se daje za korišćenje vode za poslovne djelatnosti, kao što su poljoprivreda, proizvodnja električne energije, flaširana voda, ribnjaka itd.

Reč je o uredbi vodnog prava koja je doneta po modelu slovenačkog zakona o vodama koji se primenjuje i u Hrvatskoj. Prema ovom propisu, instrumenti vodnog prava, ova dva instrumenta vodnog prava su isključivi, tj. da se vodno pravo daje ili sa (i) koncesijom - za korišćenje vode u poslovne svrhe, ili sa (ii) vodnom dozvolom - za korišćenje vode u javne svrhe. Dakle, djelatnosti za koje se daje vodna dozvola se razlikuju od onih za koje se daje koncesija.

Drugi model, koji se primjenjuje u nekim zemljama regiona (Crna Gora, Bosna i Hercegovina i Makedonija), je da se pravo na vodu uvek daje uz vodnu dozvolu, ali za komercijalno korišćenje vode mora biti osigurana i koncesija.

I pored činjenice da se prema Zakonu mora dobiti koncesija za korišćenje vode u poslovne svrhe (član 78. Zakona o vodama Kosova), do sada na Kosovu nije data koncesija za korišćenje vode. Pravo na vodu za korišćenje vode za desetine hidroelektrana, punionica vode itd. dat je uz dozvolu, odnosno suportnom zakonu i bez sprovođenja konkursnog postupka kako to zakon nalaže. Pored toga, podzakonskim aktom o vodnim dozvolama (onaj iz 2005. godine br. 24/25 i onaj iz 2018. godine UA br. 03/2018) predviđa se izdavanje vodne dozvole za korišćenje voda u poslovne svrhe (hidroenergetski postrojenja, ambalaže itd.), što nema zakonsku osnovu.

Veliki problem u vezi sa regulisanjem prava na vodu za korišćenje voda je činjenica da je u Zakonu o vodama Kosova u nekim slučajevima pomešan koncept vodnog prava i vodne dozvole, što je izazvalo zabunu i omogućilo različita tumačenja. Tako je u Zakonu (u članu 76. stav 2.) navedeno da „U slučajevima kada nedostatak vode u tolikoj meri ugrožava potrebe korisnika vode za piće, u datom regionu, prestaju vodne dozvole; za korišćenje vode za proizvodnju električne energije, ribnjaci, pakovanje vode, navodnjavanje poljoprivrednih površina“. Ova formulacija, takva kakva jeste, podrazumeva da se za ove delatnosti izdaje vodna dozvola kao instrument vodnog prava, što je suprotno članu 78. Zakona, gde je jasno definisano da se vodno pravo za ove delatnosti obezbeđuje koncesija .

Još jedan problem u vezi sa koncesijom za vodu je činjenica da se u Zakonu o vodama Kosova poziva na zakone koji su na snazi za koncesiju, a to je trenutno Zakon br. 04/L-045 za javno-privatno partnerstvo. Ova formulacija je tekstualno opisana u Zakonu o vodama Slovenije, gde zakon o koncesijama detaljno reguliše pitanja davanja koncesija za korišćenje prirodnih resursa, uključujući vodu. Međutim, za razliku od Slovenije, kosovsko zakonodavstvo o koncesijama (Zakon br. 04/L-045 o javno-privatnom partnerstvu) ne reguliše koncesije za korišćenje prirodnih resursa, već samo koncesije za radove i usluge. Shodno tome, pozivanje na ovaj zakon u slučaju Kosova je irelevantno.

U poslednjoj deceniji, dopuštanjem izgradnje hidroelektrana nastalo je mnogo problema, što je dovelo do ekološke štete i nezadovoljstva građana. Ovi problemi su se odnosili i na davanje prava na korišćenje voda, što je konstatovano u zaključcima brojnih prijava koje su u vezi sa ovim problemom sačinile kredibilne institucije i organizacije, kao kršenje zakona u odnosu na davanje prava korišćenja vode. Stoga je neophodno što jasnije i sveobuhvatnije urediti pitanje vodnih prava sa posebnim osvrtom na davanje koncesija za komercijalno korišćenje voda.

b. Vodna dozvola za korišćenje vode sa vodovodne mreže

Pitanje iz oblasti vodnog prava koje se u praksi nedosledno tumači jeste da li je potrebna vodna dozvola kada se voda zahvata iz vodovodne mreže i koristi u poslovne svrhe kao što su

proizvodnja piva, pakovanje vode itd. Da li je za ove slućajeve potrebna vodna dozvola ili ne, nije eksplicitno definisano u Zakonu o vodama Kosova.

Na osnovu ćlana 72. ovog zakona koji kaŹe da se, između ostalog, „vodna dozvola izdaje za vađenje vode za opštu potrošnju“ moŹe se zakljućiti da je vodna dozvola potrebna kada se voda uzima na korišćenje sa vodnog dobra, s obzirom na da se u ovom Zakon o ekstrakciji definiše kao: „kretanje vode s vremena na vreme iz površinskog vodnog tela u cilju stvaranja rezervi i njihovog korišćenja“. Iako nepotpuna (zbog ćinjenice da ne obuhvata podzemne vode), ova definicija jasno pokazuje da se vodna dozvola izdaje u slućajevima kada se voda uzima na korišćenje iz vodnog dobra.

Uprkos tome, u praksi sluŹbenici MŹSPPI primenjuju vodnu dozvolu na subjekte koji vodu iz vodovoda koriste u poslovne svrhe. Ovakav naćin tumaćenja Zakona o vodama Kosova i primena prakse izdavanja vodnih dozvola za slućajeve korišćenja vode iz sistema vodosnabdevanja je problematićan iz više razloga:

- a) za istu kolićinu vode naplaćuje se dvostruko plaćanje vode: vodosnabdevać (Regionalno preduzeće za vodosnabdevanje) plaća jednokratnu kolićinu vode koju izvuće iz resursa, a isto toliko i subjekat koji se snabdeva vodom iz izvora. sistem vodosnabdevanja ;
- b) zahtev za vodnu dozvolu za korišćenje vode u poslovne svrhe je u suprotnosti sa odredbama Zakona o vodama Kosova (ćlan 78), koji izrićito navodi da je za poslovnu upotrebu vode potrebna koncesija;
- c) davanje koncesije za vodu koju koristi vodovodna mreŹa je praktićno nemoguće jer se po zakonu davanje koncesije mora izvršiti na osnovu javnog konkursa;

U zakonodavstvu većine zemalja regiona (Hrvatska, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Srbija) izrićito je navedeno da vodna dozvola nije potrebna kada se voda koristi iz vodovoda.

1.2.9 Finansiranje upravljanja vodnim resursima

Problem finansiranja upravljanja vodama je regulisan Zakonom o vodama Kosova (ćl. 84 do 92).

S obzirom na znaćaj finansiranja vodoprivrede, trebalo bi razmotriti mogućnost da se ovo pitanje uredi posebnim zakonom.

Posebim zakonom o finansiranju vodoprivrede potpunije i sveobuhvatnije bi se regulisala sva pitanja u vezi sa finansiranjem vodoprivrede, uključujući izvore finansiranja, plaćanja vode, utvrđivanje visine plaćanja vode, načine fakturisanja. i naplata vodnih plaćanja, korišćenje prihoda od plaćanja vode i dr.

1.2.10. Ostali nedostaci

- Zakon ne definiše da je vodosnabdevanje usluga od opšteg interesa.
  - Zakon ne naglašava potrebu održavanja dobrog statusa voda, što je jedan od glavnih stubova Okvirne direktive o vodama.
  - Zakon ne naglašava potrebu da se identifikuju izvori vode za snabdevanje vodom za piće i ispunjenje Direktive o vodi za piće („Direktiva o vodi za piće“).
  - Član 13, stav 1.6 je veoma uopšten. Formulacija da je Ministarstvo (MŽSPPI) 'odgovorno za obavljanje svih administrativnih, stručnih, organizacionih i razvojnih poslova predviđenih ovim zakonom' je problematična jer zakon nalaže i radnje koje moraju da sprovode opštine, privredni subjekti, inostrane institucije Ministarstvo itd. .
  - U Zakonu se pojmovi „bujica “ i „poplava“ koriste bez razlike (član 46. i član 50.);
  - Zakon ne definiše 'potpuno'.
  - Član 65 pogrešno definiše prihvatljiv ekološki protok kao „sigurnost od 95% prosečnog mesečnog proticaja“, što bi trebalo da bude „minimalni prosečan protok sa 95% verovatnoće“.
-
- U članu 68 stav 2 kaže se: „Ministarstvo u saradnji sa Ministarstvom zdravlja, opštinama i privrednim društvima koja pružaju usluge voda, podzakonskim aktom utvrđuje prostore za pranje“. Vodovodna preduzeća nemaju nikakvu ulogu u određivanju kupališta, pa ovu referencu treba izbrisati.
  - Član 72. stav 6. ispraviti – podeliti na 2 st.

- Član 84 treba da bude jasniji – stavovi 5 i 6 nisu konzistentni (prvi kaže da napredak treba objaviti najmanje godinu dana pre datuma... dok drugi kaže da se strategija treba objaviti najmanje godinu dana ranije). datum). Takođe, stav 7 nije u skladu sa okvirnom direktivom, koja kaže da treba da postoji najmanje 6 meseci za komentarisanje (zakon predviđa 2 meseca).
- Član 93: 'Primenu ovog zakona i drugih podzakonskih akata donetih na osnovu ovog zakona vrši Ministarstvo' je netačan (sprovođenje vrše svi subjekti u zakonu – Ministarstvo, opštine, javna preduzeća itd. .) . Formulacija treba da glasi: 'nadzor sprovođenja ... vrši Ministarstvo'.
- U Aneksu 1 se pominje „vodni sliv“ koji nije definisan zakonom (reč je o vodnom slivu).
- Zakon takođe ima brojne tehničke i jezičke/smislene propuste.

Tabela 2: Relevantni politički dokumenti, zakoni i podzakonska akta

<i>Dokument politike, zakon ili podzakonski akt</i>	<i>Veza sa politikom ili planski dokument putem interneta ili sa pravnim aktima u Službenom listu</i>	<i>Državna(e) institucija(e) odgovorna(e) za implementaciju</i>	<i>Uloga i dužnosti institucije(a)</i>
<i>Vodna politika Vlade Kosova (2015)</i>	<i>Vladina politika o vodama V 11 (mart 2015.) Finalna verzija PDF (scribd.com)</i>	<i>Vlada Kosova sa svim ministarstvima, opštinama</i>	<i>Izraditi i uskladiti relevantno</i>

		Kosova, regionalnim vodovodnim kompanijama.	zakonodavstvo u oblasti voda.
<i>Zakon o vodama Kosova br. 04/L-147 (2013)</i>	ZAKON br. 04/L-147 ZA VODE KOSOVA (rks.gov.net)	Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture (MŽSPPI)	Da vrši upravni i inspekcijски nadzor nad sprovođenjem zakona, uključujući i izradu podzakonskih akata koji proizilaze iz ovog zakona.
<i>AU (VRK)-br. 06/2021 za strukturu plaćanja vode (2021)</i>	https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=45587	Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture (MŽSPPI)	Da fakturiše i naplaćuje plaćanja za korišćenje vodnih resursa i za ispuštanje zagađenih voda po tarifama utvrđenim ovim A U.
<i>UREDBE VRK- br. 11/2014 za rad Međuministarskog saveta za vode</i>	https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=10372	Međuministarski savet za vode (MSV)	Da organizuje sastanke, donosi odluke i nadgleda njihovo sprovođenje.
<i>AU (MŽSPPI) - Ne. 02/2022 o uslovima, metodama, parametrima i graničnim vrednostima za ispuštanje zagađenih voda u javnu kanalizacionu mrežu i u vodno telo</i>	https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=58967	1) Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture (MŽSPPI); 2) Ispuštači otpadnih voda	1) Sprovodi upravni i inspekcijски nadzor nad ispuštanjem zagađenih otpadnih voda u vodna tijela i javni kanalizacioni sistem. 2) izdaje vodnu dozvolu kao i mjeri i izvještava o količini i kvalitetu zagađenih voda koje ispuštaju.
<i>A U (MŽSPPI) – Ne. 15/2017 o kriterijumima za određivanje sanitarno zaštićenih</i>	https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=8659	1) Vlada Kosova; 2) Ministarstvo životne sredine, prostornog	1) Odlukom utvrđuje zaštićena područja

<p><i>područja vodnih resursi</i></p>		<p>planiranja i infrastrukture (MŽSPPI);</p> <p>3) opštine;</p> <p>4) Korisnici vodnih resursa</p>	<p>vodnih dobara na predlog MŽSPPI;</p> <p>2) vrši nadzor nad zaštićenim područjima i preduzima mere za njihovu zaštitu;</p> <p>3) da izrađuju svoje razvojne planove u skladu sa odredbama ove AU;</p> <p>4) Obavlja istraživačke radove i izrađuje studije za zaštićena područja, kao i sprovodi mere u 1. i 2. području.</p>
<p><i>A U (MŽSPPI)-br. 11/22 za izmenu i dopunu AU za kriterijume za određivanje zaštićenih područja vodnih dobara</i></p>	<p>https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=68578</p>	<p>Kao što je gore navedeno</p>	<p>Kao što je gore navedeno</p>
<p><i>AU (MŽSPPI)-br. 03/2018 za Procedure vodne dozvole</i></p>	<p>https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=17824</p>	<p>1) Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture (MŽSPPI)</p> <p>2) Opštine</p>	<p>1) izdaje vodne akte i vrši nadzor nad sprovođenjem uslova utvrđenih vodnom dozvolom;</p> <p>2) Izdaje vodne akte za korišćenje vode za manje količine (do 10 l/s) ili za navodnjavanje manjih zemljišnih površina.</p>

<p>A U (MŽSPPI)-br. 16/2017 za klasifikaciju površinskih vodnih tijela</p>	<p>https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=15797</p>	<p>Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture (MŽSPPI)</p>	<p>Izraditi program praćenja i izraditi godišnji izvještaj o stanju površinskih vodnih tela.</p>
<p>AU (MŽSPPI)-br. 17/2017 za klasifikaciju podzemnih vodnih tijela</p>	<p>https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=15798</p>	<p>Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture (MŽSPPI)</p>	<p>Izraditi program monitoringa i izraditi godišnji izvještaj o stanju podzemnih vodnih tela.</p>
<p>AU (MŽSPPI)-br. 09/2017 za projektovanje, izgradnju i korišćenje brane</p>	<p>https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=14896</p>	<p>Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture (MŽSPPI)</p> <p>Operator brane.</p>	<p>1) odobrava preko RURS projekat brane i vrši nadzor nad izgradnjom i radom brane;</p> <p>2) Da preduzme sve organizacione, tehničke, finansijske mere koje garantuju normalno korišćenje brane, kao i da prati bezbednost brane i na godišnjem nivou izveštava MŽSPPI.</p>
<p>A U MŽSPPI-br. 05/2016 za stanje vodnih dobara</p>	<p>https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=13027</p>	<p>Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture (MŽSPPI)</p>	<p>Odrediti granice vodnog dobra i upravljati javnim vodnim dobrom.</p>
<p>AU MŽSPPI-br.04/2016 o kriterijumima i procedurama za zaštitu obala vodotokova i akumulacija</p>	<p>https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=12849</p>	<p>Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture (MŽSPPI)</p>	<p>Sprovoditi nadzor nad eksploatacijom aluvijuma i sprovoditi mere zaštite obala vodotoka i akumulacija i zabrane definisane ovim A U.</p>
<p>Uredba MŽSPP-br. 02/2016 o načinu</p>	<p>https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=12804</p>	<p>Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture (MŽSPPI)</p>	<p>Odobrovanje prihvatljivog ekološkog toka i nadzor nad njegovim poštovanjem</p>

<p><i>određivanja prihvatljivog ekološkog proticaja</i></p>			<p>od strane korisnika vode.</p>
<p><i>A U MŽSPPI-br.02/2015 za utordivanje kriterijuma za određivanje strateških zaštićenih područja</i></p>	<p>https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=11672</p>	<p>Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture (MŽSPPI)</p>	<p>Za upravljanje strateškim zaštićenim područjima.</p>
<p><i>A U MŽSPPI-br. 19/2015 o zaštiti od štetnog dejstva voda</i></p>	<p>https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=11679</p>	<p>Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture (MŽSPPI)</p> <p>Opštine</p> <p>) Agencija za hitne slučajeve</p>	<p>1) Izraditi (i) preliminarnu procenu rizika od poplava, (ii) karte rizika od poplava i (iii) plan upravljanja rizikom od poplava; kao i da sprovodi mere zaštite obala vodotoka i akumulacija i zabrane definisane ovim A U.</p> <p>2) Izrađuju opštinske vanredne operativne planove za zaštitu od poplava i sprovode mere zaštite od poplava u svojim urbanim sredinama.</p> <p>3) sprovodi zakonom utvrđene mere i radnje u vezi sa planiranjem i zaštitom od elementarnih nepogoda i drugih nepogoda.</p>
<p><i>UA MMPH-Nr. 20/2015o kriterijumima za područje pranja</i></p>	<p>https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=11680</p>	<p>Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture (MŽSPPI)</p>	<p>1) Definiše kupališta i trajanje kupališne sezone.</p>

		Opštine	2) Predlaže površine za pranje na teritoriji opštine.
AU br. 12/2013 za Informacioni sistem voda	https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=9944	Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture (MŽSPPI)	Kreirati i održavati informacioni sistem o vodama, uključujući vodni katastar i vodnu knjigu.
AU (MŽSPPI)-Nr. 26/2013 za utvrđivanje načina identifikacije i legitimacije vodne inspekcije	https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=9951	Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture (MŽSPPI)	

1.3 Glavni problem, uzroci i zainteresovane strane

Na Kosovu, problemi u upravljanju vodnim resursima su brojni i obuhvataju praktično sve aspekte ovog sektora. Trenutno ne postoje kvalitativne i potpune informacije o količini i kvalitetu vode, ne postoji efikasna kontrola korišćenja vode i eksploatacije rečnih aluvijuma, ne postoji nadzor kvaliteta ispuštanja zagađenih voda itd.

Stopa implementacije ciljeva iz političkih i strateških dokumenata je izuzetno niska. Takođe, zanemarljiv je i nivo implementacije zakonodavstva u oblasti voda.

Dakle, uzimajući u obzir trenutnu situaciju, jasno definisanje institucionalne strukture i kompletiranje pravnog okvira za vode, kao i stvaranje održivog sistema finansiranja vodnih resursa, predstavljaju tri neophodna stuba za razvoj vodnih resursa. sektor vodnih resursa.

Zakonodavstvo o vodnim resursima mora biti završeno u skladu sa politikom Vlade i mora biti u potpunosti usklađeno sa zakonodavstvom EU o vodama. Sistem finansiranja, s druge strane, treba da se zasniva na principima zagađivač plaća i korisnik plaća, kao dva univerzalno primenljiva principa za upravljanje vodama i zaštitu životne sredine.

Zakon o vodama Kosova (br. 04/L-147) usvojen je od strane Skupštine Kosova 19. marta 2013. godine, a donešen je 5. aprila 2013. godine. sa vodoprivredom: korišćenje voda, zaštita voda, zaštita voda i dr.

Tokom procesa izrade podzakonskih akata potrebnih po ovom zakonu, identifikovan je značajan broj **nedostataka**, kako u tehničkom, tako iu materijalnom aspektu, koji kao takvi izazivaju nejasnoće i posledično otežavaju sprovođenje ovog zakona.

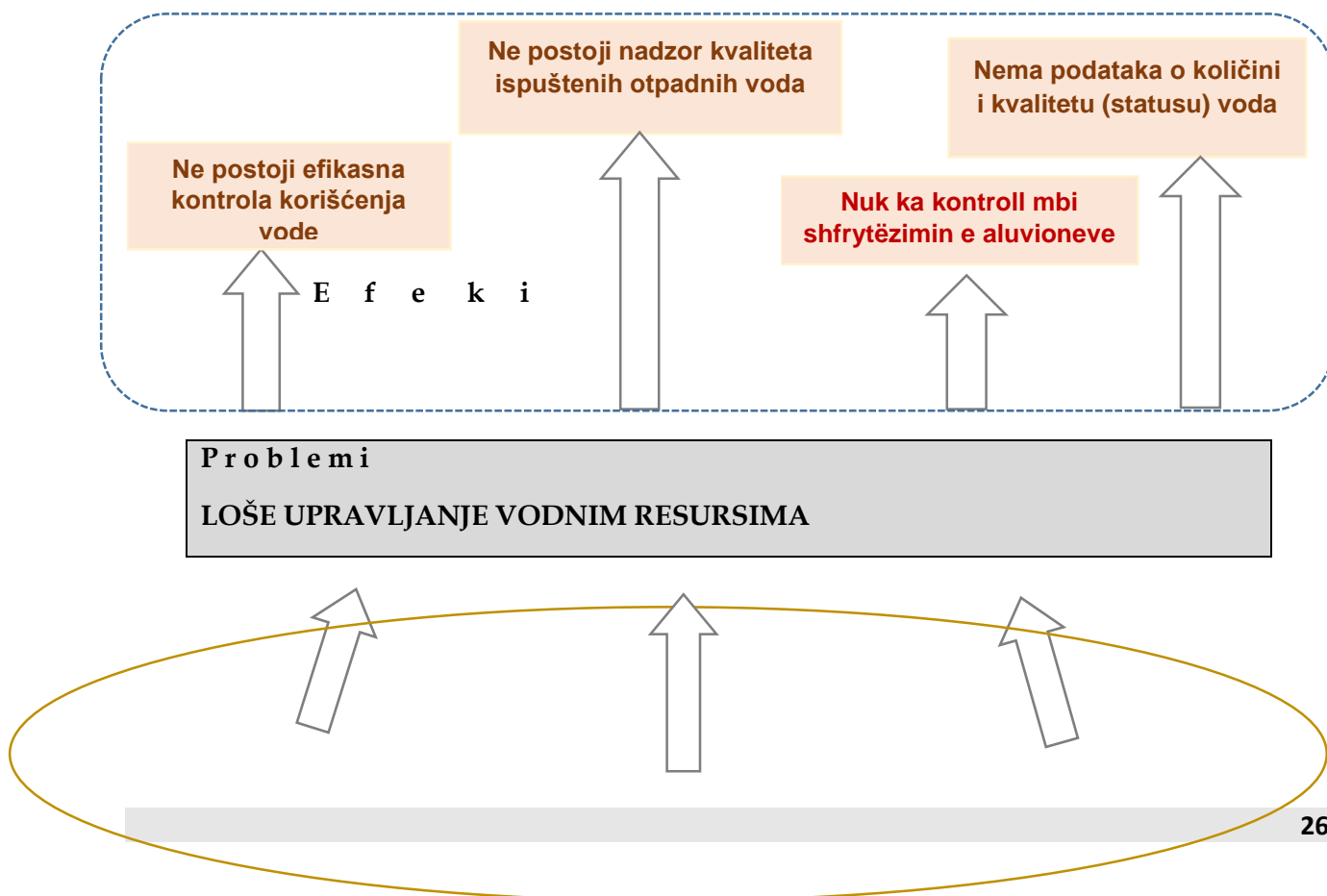
Naime, u zakonu postoje protivrečnosti i nejasnoće u pogledu osnovnih pojmova za upravljanje vodama, kao što su: vodni resursi, vodna dobra, monitoring voda, vodna prava itd.

Staviše, ovaj zakon u svom sadašnjem obliku nije uspeo da transponuje mnoge koncepte i principe Okvirne direktive o vodama (Direktiva EU 2000/60/EC), koja predstavlja osnovno zakonodavstvo EU u oblasti upravljanja vodama. Stoga, ako se uzme u obzir da usklađivanje lokalnog zakonodavstva sa zakonodavstvom EU (ackuis) predstavlja jedan od glavnih stubova koji vode Kosovo ka evropskim integracijama, puna transpozicija ove direktive i drugih direktiva o vodama u relevantnom zakonodavstvu Kosova koji uređuje upravljanje vodnim resursima je neophodno.

Jedan od glavnih problema zakona je to što nije jasno definisala liniju razdvajanja između odgovornosti za (i) funkcije upravljanja vodnim resursima i (ii) funkciju izrade politika i administrativnog nadzora nad sprovođenjem zakona.

Da bi se konkretnije razumeo trenutni problem u oblasti kojom se bavi ovaj koncept dokument, razvijeno je i razrađeno sledeće stablo problema.

Slika 3: Stablo problema, prikazuje glavni problem, njegove uzroke i posledice

U z r o q c i

Nedosledno i zbunjujuće zakonodavstvo

Ograničeni kapaciteti za implementaciju u oblasti voda

Mnogi nedostaci Zakona o vodama

1.4 Poređenje sa drugim zemljama – test regulatorne konkurentnosti

Za potrebe ovog konceptualnog dokumenta analizirana je zakonska regulativa u oblasti upravljanja vodnim resursima nekih od država regiona – Hrvatske, Crne Gore i Slovenije.

1.4.1 Vodno zakonodavstvo Republike Hrvatske

Vodoprivredu u Hrvatskoj uređuju dva zakona:

- 1) Zakon o vodama i
- 2) Zakon o finansiranju upravljanje vode .

Zakon o vodama (NN 66/2019) koji je trenutno na snazi u Hrvatskoj usvojen je 2019. godine. Ovaj zakon je do danas dva puta mijenjan: 2021. godine i posljednji put u maju 2023. godine. Posebno je bio sveobuhvatna dopuna poslednji amandman iz 2018. koji sadrži 113 članova.

Zakon je prilično obiman – sastoji se od 254 člana. Njime su detaljno regulisani svi aspekti koji se odnose na upravljanje vodnim resursima, kao i vodne usluge (usluge vodosnabdevanja i kanalizacije). Takođe, ovim zakonom se uređuje pravni status voda, vodnih dobara i vodnih objekata, upravljanje kvalitetom i količinom voda, zaštita od štetnog dejstva voda, navodnjavanje i delatnosti vodosnabdevanja i kanalizacije, institucionalni okvir za obavljanje ovih delatnosti i druga pitanja. vezano za vodu i vodna dobra.

Ovim zakonom su transponovana u pravnu regulativu Hrvatske relevantne direktive EU iz oblasti voda 13 direktive kao što su Okvirna direktiva o vodama, Direktiva o vodi za piće, Direktiva o poplavama, Direktiva o podzemnim vodama, Direktiva o vodama pranje itd.

Podzakonskih akata donetih u prilog Zakonu o vodama (propisi, uredbe, odluke) ima veliki broj – ukupno 38. Oni detaljnije regulišu konkretna pitanja kao što su način izdavanja vodnih akata i davanje koncesija, definisanje oblasti zaštite vodoizvorišta, monitoringa i kvaliteta voda, uslova za izvođenje hidrogeoloških radova, kontrole kvaliteta voda, graničnih vrednosti efluenta i dr. Većina ovih akata je pretrpela brojne izmene (više od 100).

Zakon o finansiranju i upravljanje vode (NN 153/2009) takođe je usvojen 2009. godine. I ovaj zakon je pretrpeo nekoliko dopuna i izmena, ukupno 6 (2011, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017. i 2019. godine). Ovaj zakon ima 98 članova.

Ovim zakonom su definisani izvori sredstava za finansiranje i upravljanje vodama, posebno vodnim naplatama, uključujući obavezu plaćanja, način obračuna, utvrđivanje visine, namjenu utroška ovih sredstava i druga pitanja u vezi sa realizacijom. i korišćenje ovih sredstava .

U prilog ovom zakonu je doneto 10 podzakonskih akata koji regulišu način obračuna vodnih plaćanja kao što su: vodni doprinos, plaćanje za korišćenje vode, plaćanje za ispuštanje zagađene vode i plaćanje za vodoregulaciju. Ovim aktima je regulisana i visina ovih plaćanja.

U zaključku, pravni okvir koji reguliše upravljanje vodama i finansiranje u Hrvatskoj je sveobuhvatan i dobro razrađen. Ovaj pravni okvir se sastoji od 2 zakona (sa 361 članom) i 48 podzakonskih akata. Pravni proces je prilično dinamičan, što podrazumeva česte izmene i dopune zakona i podzakonskih akata – od 2009. godine Zakon o vodama je menjan 5 puta, dok je Zakon o finansiranju vodoprivrede menjan 6 puta.

1.4.2 Vodno zakonodavstvo Republike Crne Gore

Pravni okvir za upravljanje vodama i finansiranje u Crnoj Gori čine 2 zakona:

- 1) Zakon o vodama i
- 2) Zakon o finansiranju upravljanje vode

Zakon o vodama (br. 027/07) usvojen je 2007. godine. Od tada je ovaj zakon dopunjen izmenjen 7 puta: 2010, 2011, 2015, 2016, 2017. i 2018. godine.

Ovim zakonom uređuje se pravni status i način integrisanog upravljanja vodama i vodnim objektima, uslovi i način obavljanja vodne delatnosti i druga pitanja od značaja za upravljanje vodama i vodnim dobrima.

Podzakonski akti koji su doneti u prilog ovom zakonu se sastoje od propisa (koje odobrava ministarstvo), uredbi na koje odobrava Vlada i odluka koje takođe usvaja Vlada. Na osnovu ovog zakona doneto je ukupno 11 podzakonskih akata.

Zakon o finansiranju upravljanje vode (br. 65/08) usvojen je 2008. godine i dopunjen i izmenjen 2010, 2011. i 2020. godine.

Ovim zakonom uređuju se izvori finansiranja vodoprivrede, način obračuna i plaćanja plaćanja za zaštitu i korišćenje voda i vodnih dobara, kao i druga važna pitanja za obezbeđivanje i korišćenje ovih sredstava.

U prilog ovom zakonu donet je podzakonski akti /uredbe kojim se utvrđuje iznos i način obračuna plaćanja vode.

Zaključno, upravljanje i finansiranje vodoprivrede u Crnoj Gori regulisano je sa 2 zakona (Zakon o vodama i Zakon o finansiranju vodoprivrede) i 12 podzakonskih akata. Zakon o vodama ima 196 članova, dok Zakon o finansiranju upravljanje vode ima 27 članova.

1.4.3 Vodno zakonodavstvo Republike Albanije

Zakon o vodama Albanije (br. 111/2012) nazvan je Zakonom o integrisanom upravljanju vodnim resursima i usvojen je 2012. godine.

Odredbe ovog zakona imaju za cilj:

- a) obezbeđenje, zaštita i racionalno korišćenje vodnih resursa;
- b) sprovođenje konkretnih planova za unapređenje vodnih resursa, zaštitu površinskih voda, prekograničnih voda, podzemnih voda i njihovog statusa;
- c) promovisanje održivog korišćenja voda kroz dugoročnu zaštitu vodnih resursa;
- c) implementaciju metoda i uslova za integrisano upravljanje, racionalno korišćenje vodnih resursa i zaštitu njihovog ekološkog kvaliteta;
- d) stvaranje administrativnih struktura za upravljanje vodnim resursima, kao i vršenje njihovih funkcija;

dh) preduzimanje mera za efikasno ublažavanje posledica poplava i suša;

d) praćenje stanja voda, racionalno korišćenje i smanjenje zagađenja;

e) sprečavanje daljeg pogoršanja, zaštita i poboljšanje stanja obala, kopnenih ekosistema i močvara koje direktno zavise od vodenih ekosistema.

Ovim zakonom je utvrđeno da vodno pravo dele organi uprave i upravljanja vodnim resursima koji izdaju 3 vrste akata za vodno pravo i to: (i) ovlašćenja, (ii) dozvole i (iii) koncesije ugovora, „na osnovu principima proporcionalnosti, efikasnosti i debirokratizacije, na smanjenju administrativnih barijera, kao i u skladu sa procedurama utvrđenim posebnim zakonom ili odlukom Saveta ministara“.

Ovim zakonom je prioritet u korišćenju voda određen u detaljnoj formi (koja je jedinstvena u odnosu na druge zemlje regiona) i to:

a) vodosnabdevanje stanovništva, uključujući potrebe industrija koje se nalaze unutar granične linije stambenih centara i koje imaju nizak nivo potrošnje;

b) korišćenje za navodnjavanje, poljoprivredu i akvakulturu;

c) korišćenje za proizvodnju električne energije kroz izvora vode;

c) druge industrijske upotrebe, koje nisu uključene u gornju kategoriju, uključujući upotrebu u rudnicima;

g) ribolov;

dh) vodni transport;

e) zabava i turizam, uključujući i plovid

Finansijska pitanja su regulisana ovim zakonom, koji podrazumeva da ne postoji poseban zakon za finansiranje upravljanje vode, kao što je to bio slučaj sa Hrvatskom i Crnom Gorom. Štaviše, finansijski aspekti ovim zakonom nisu detaljno regulisani – postoje ukupno 3 člana koji površno regulišu naknade za korišćenje vode i način naplate.

Zakon o vodama Albanije ima ukupno 104 člana i u velikoj meri je transponovao zakonodavstvo EU u oblasti voda. Ovaj zakon je trenutno u fazi dopune i izmena.

1.4.4 Poređenje sa kosovskim zakonodavstvom o vodama

Treba napomenuti da je Zakon o vodama Kosova **ograničen po obimu**, tretirajući nepotpun način pitanja koja su predmet regulisanja ovog zakona. Kao što se vidi gore, osim u slučaju Albanije, svi zakoni o vodama zemalja regiona imaju preko 200 članova (Hrvatska-254, Srbija-228, Bosna i Hercegovina-222, Slovenija-217, Makedonija-265,), dok kosovski zakon o vodama ima samo 113 članova.

S druge strane, Hrvatska i Crna Gora, koje imaju dosta naprednu zakonsku regulativu u oblasti voda, imaju posebne zakone za finansiranje vupravljanje vode , dok Kosovo i Albanija nemaju posebne zakone, ali su finansijski aspekti uključeni u njihove zakone. odnosno za vode. Ocenjuje se da je praksa Hrvatske i Crne Gore dobar model jer poseban zakon o finansiranju vodoprivrede omogućava detaljnu i sveobuhvatnu regulaciju aspekata finansiranja.

Glavni akteri u oblasti upravljanja vodama i njihove odgovornosti su dati u tabeli ispod:

Institucija	Përgjegjësitë kryesore
<p>Skupština Republike Kosove</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Najviši zakonodavni organ koji usvaja Ustav, zakone, rezolucije, deklaracije i druge opšte akte, • Ratifikuje međunarodne ugovore, • Usvaja budžet Republike Kosovo, • Nadzire rad Vlade i drugih javnih institucija, koje na osnovu Ustava i zakona izveštavaju Skupštinu (npr. RURS), • Obavlja zakonodavnu i nadzornu funkciju preko svojih radnih tela, skupštinskih komisija, npr. Komisija za životnu sredinu, hranu, poljoprivredu, planiranje i razvoj (koji nadzire MŽSPPI i MPŠRR) Komisija za privredu, industriju, preduzetništvo i trgovinu (koji nadgleda ROV , ME - odnosno javna preduzeća itd.)
<p>Regulatorni organ za usluge vode (ROUV)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Nezavisni organ, odgovoran Skupštini, odgovoran za regulisanje aktivnosti pružalaca vodnih usluga na Kosovu • Ekonomski regulator sektora vodnih usluga • Osigurava pružanje kvalitetnih, efikasnih i sigurnih usluga na nediskriminatornoj osnovi za sve potrošače na Kosovu • Licencira pružaoce usluga (regionalne vodovodne kompanije) i nadzire sprovođenje uslova utvrđenih licencom za usluge • Određuje naknade za usluge za pružaoce usluga, obezbeđujući da naknade budu pravedne i razumne i omogućavaju finansijsku održivost pružalaca usluga • Uspostaviti standarde usluga i nadgledati primenu ovih standarda od strane pružalaca usluga • Nadgleda učinak RKV-a u odnosu na uslove definisane licencom za usluge kao i ciljeve definisane tarifnim procesom • Rešava pritužbe potrošača na drugom nivou u upravnom postupku • Izrađuje i usvaja propise, standarde i regulatorne odluke

	<ul style="list-style-type: none"> • Proverava standarde usluga i nadgleda sprovođenje pravnih akata ROVU
<p>Međuministarski savet za vode (MSV)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Organ za donošenje odluka i nadzor sektora voda u celini. Predvodi ga premijer, a čine ga ministra MŽSPPI (za vodne resurse), ME (za vodne usluge), MF (finansije i budžet) i MPŠRR (za navodnjavanje) kao aktivna zajednica donatora u sektoru voda (ali bez prava glasa). • Koordinira i podržava relevantne institucije u Upravljanje vode u procesu donošenja odluka i predlaganja mjera za razvoj, korišćenje i zaštitu vodnih resursa • Podržava Vladu u izradi strategije i zakona o vodama • Daje opšte smernice za sveukupnu reformu i razvoj sektora voda • Služi kao forum za prikupljanje i evaluaciju pozitivnih iskustava sektora voda, ali i nedostataka implementacije, komunikacije i saradnje. • Pruža platformu za razvoj politike za reformu sektora voda uzimajući u obzir različite perspektive, od korisnika vode do dobavljača vode • Razvija i odobrava neophodne politike kako bi se osigurala održivost reformi i investicija u sektoru voda • Sekretarijat Saveta je Kancelarija za strateško planiranje pri KP
<p>Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture (MŽSPPI)</p>	<p>Institucija odgovorna za vodne resurse, za njihovu administraciju, planiranje i upravljanje</p> <p>Vlasnik, u ime države, vodnih resursa i vodnoresursne infrastrukture</p> <p>Sprovodi zakone i podzakonske akte o vodnim resursima</p> <p>Razvija politike za vodne resurse</p> <p>Izrađuje i sprovodi državnu strategiju za vode i planove upravljanja rečnim slivovima</p> <p>Sarađuje sa susednim zemljama za upravljanje prekograničnim vodama</p> <p>Predlaže, izrađuje i prati sprovođenje politika/ strateških dokumenata u oblasti vodnih resursa;</p> <p>Predlaže i izrađuje zakone u oblasti vodnih resursa;</p> <p>Razvija i održava informacioni sistem o vodama;</p> <p>Prati i podržava usklađivanje kosovskog zakonodavstva u oblasti voda sa „accuis communitaire“;</p> <p>identifikuje i predlaže potrebe za ulaganjima i finansiranjem u oblasti vodnih resursa;</p> <p>Pružna podršku za pitanja vezana za članstvo u međunarodnim organizacijama za vodne resurse i njihovu implementaciju;</p> <p>Sarađuje sa ministarstvima i drugim institucijama u cilju koordinacije razvoja i koordinacije politika voda;</p> <p>Podržava međunarodnu i bilateralnu saradnju u oblasti vodnih resursa;</p> <p>Priprema ekonomske instrumente i srednjoročne okvire potrošnje za sektor voda.</p>

<p>Regiona rečnog (RURS)</p> <p>Uprava sliva</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ključno telo za upravljanje vodnim resursima Kosova, koje bi trebalo da bude izvršna agencija podređena ministru MMPHI • Izrađuje planove upravljanja rečnim slivovima, vodi procedure do njihovog odobrenja, uključujući kontrolu implementacije i ažuriranje plana • Utvrđuje linije parcela, linije erozivnih zona, granice rečnih slivova i sprovodi odgovarajuće postupke do donošenja konačne odluke • Priprema stručnu osnovu i sprovodi postupke za očuvanje i zaštitu vodnih resursa na nivou sliva, kao i vodi evidenciju o erozivnim područjima, sanitarnim područjima, osetljivim područjima, koncesijama, eksproprijacijama • Sprovodi procedure za izdavanje vodnih dozvola, koncesija, eksproprijacija, kao i priprema predloge za očuvanje i zaštitu voda od zagađivanja, finansiranje i razvoj vodnih resursa • Sistematizuje i ažurira podatke o vodnim resursima, inertima, vodnim objektima i opremi, erozivnim područjima • Čuva i štiti prekogranične vode i učestvuje u procesima prekogranične i regionalne saradnje • Osigurava učešće javnosti i akcionara u donošenju odluka u svakoj fazi izrade i implementacije dokumenata za upravljanje riječnim slivom
<p>Odeljenje za inspekciju životne sredine, prirode i voda (OIZSPV)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Prati i popunjava bazu podataka operatera, izriče mere na osnovu zakonskih odredbi na snazi, kao i evidentira izvršene inspekcije • Sastavlja i dopunjuje bazu podataka koja se odnosi na operatere prema relevantnim poljima • Koordinira rad sa odeljenjima MŽSPPI, u vezi sa prihvatanjem komentara i sugestija u vezi sa sprovođenjem zakonske regulative • Koordinira rad u relevantnim oblastima sa opštinskim inspektoratima • Prima pritužbe i žalbe raznih udruženja i građana iz relevantne oblasti i razmatra ih u skladu sa zakonima na snazi
<p>Kosovska agencija za zaštitu životne sredine (KAZŽS)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Organ koji odgovara ministru MŽSPPI • Obavlja stručne administrativne i istraživačke poslove u oblasti zaštite životne sredine i vodnih resursa • Izveštaji o stanju životne sredine, uključujući vodne resurse, vodosnabdevanje, zagađenje vode, odlaganje neprečišćenog mulja, eutrofikaciju i praćenje površinskih voda
<p>Hidrometeorološki zavod Kosova (HZK)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Organ u sastavu KAZŽS, iako ga Zakon o hidrometeorološkim delatnostima tretira kao izvršnu agenciju, tj. podređen ministru • Planira, uspostavlja, oprema, održava i razvija nacionalne sisteme ili mreže meteoroloških i hidroloških stanica • Vršiti sistematska merenja i prati hidrološke, meteorološke elemente i pojave kroz sistem nacionalne hidrološke i meteorološke mreže • Podržati nadležne institucije u ranom upozoravanju na suše i poplave • Prati i analizira promene vremenskih prilika, klime, vodnih resursa i vodnog režima površinskih i podzemnih voda, sunčevog zračenja, potencijalne sunčeve energije, vetra i vode; • Doprinosi prekograničnim hidrometeorološkim aktivnostima u vezi sa kvalitetom i količinom vode

<p>Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ruralnog razvoja (MBŠRR)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Razvija politike i sprovodi zakone za razvoj poljoprivrede i postavlja standarde za održavanje • Razvija politike za pomoć administraciji i upravljanju šumskim sektorom, uključujući aktivnosti zaštite i pošumljavanja • Razvija politike u oblasti navodnjavanja • Razvija politike i sprovodi zakone za korišćenje zemljišta u cilju njegove zaštite
<p>Agencija za vanredne situacije (AVS)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Agencija u okviru Ministarstva unutrašnjih poslova • Identifikuje, pruža, analizira i procenjuje podatke o mogućim rizicima koji ugrožavaju život, materijalna dobra i životnu sredinu uopšte • Brine o organizaciji i radu sistema za praćenje, obaveštavanje i alarmiranje • Prati i razrađuje procenu rizika i tehničke dokumentacije za planiranje zaštite, spasavanja i pomoći, kao i usmeravanje i koordinaciju mera za sprečavanje i ublažavanje posledica • Izrađuje nacionalne planove reagovanja u vanrednim situacijama u saradnji sa vladinim ministarstvima i agencijama • Organizuje, oprema i obučava centralne strukture za zaštitu, spasavanje i pomoć • Klasifikuje resurse za zaštitu, spasavanje i pomoć; kao i stvara i održava nacionalne materijalne rezerve za slučajeve elementarnih nepogoda
<p>Nacionalni institut za javno zdravlje Kosova (NIJZ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Institut koji radi u okviru Ministarstva zdravlja, regulator za javno zdravlje • Prati, istražuje i ocenjuje bezbednost vode za piće, vode za rekreaciju i stanje snabdevanja vodom za piće na celoj teritoriji Republike Kosovo • Obezbeđuje da nadležne institucije i potrošači budu obavešteni i savetovani u slučajevima kada snabdevanje ne ispunjava parametarske vrednosti • Ispituje rezultate praćenja stanja voda koje je MŽSPPI stavio na raspolaganje, posebno u vezi sa rezultatima klasifikacije organizama površinskih i podzemnih voda, namenjenih za proizvodnju vode za piće • Zahteva od snabdevača vodom da preduzmu neophodne korektivne mere za smanjenje ili otklanjanje rizika od neusaglašenosti kvaliteta vode za piće sa parametarskim vrednostima koje utvrđuje AU
<p>Ministarstvo ekonomije (ME)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Institucija nosioca za usluge vode (vodosnabdevanje, kanalizacija i tretman otpadnih voda, kao i navodnjavanje), odgovorna za investicije u ovom sektoru i za regionalne kompanije za vodu i regionalne kompanije za navodnjavanje • Priprema i sprovodi politike koje promovišu rast i ekonomsku stabilnost, omogućavaju razvoj lokalnog biznisa, promovišu ekonomsku saradnju radi privlačenja stranih investicija, garantuju konkurenciju i sigurno tržište, obezbeđuju stabilan i perspektivan razvoj energetskih i rudarskih resursa zemlje. , obezbedi razvoj sektora telekomunikacija i informacionih tehnologija, kao i garantuje efikasnost u upravljanju javnim preduzećima
<p>Geološka služba Kosova (GSK)</p>	<p>Izvodi hidrogeološka istraživanja, podzemne vode, mineralne i geotermalne vode</p> <p>Izvodi studijske i razvojne radove, geonaučna istraživanja i međunarodne</p>

	<p>projekte iz oblasti geologije, proučavanje podzemnih voda po posebnim programima</p> <p>Kreira bazu geoloških podataka, bilansa korisnih mineralnih rezervi, rezervi podzemnih voda, geoloških hazarda</p> <p>Sprovođenje sistematskih osnovnih geoloških studija na kopnu, u jezerima, kroz kompleksno kartografiranje</p> <p>Sastavlja geološke karte različitih razmera i hidrogeološke karte</p>
Jedinica za politiku i monitoring javnih preduzeća (JPMJP)	<ul style="list-style-type: none"> • Podržava ME i Vladu u vršenju odgovornosti za javna preduzeća (JP) • Priprema i dostavlja ministru, radi dostavljanja Vladi, analize i preporuke u vezi sa pitanjima centralnih javnih preduzeća koja su u nadležnosti ministra, odnosno Vlade; • Priprema i dostavlja ministru predlog-procedure za nadzor nad centralnim javnim preduzećima i prati njihovu usklađenost sa Zakonom o javnim preduzećima i važećim zakonima. • Prikuplja relevantne podatke o javnim preduzećima i pruža podršku po potrebi Odeljenju za budžet i finansije u vezi sa svim aspektima budžeta Kosova u vezi sa javnim preduzećima • Učestvuje na sednicama odbora javnih preduzeća, u ime akcionara • Organizuje kurseve obuke iz oblasti korporativnog upravljanja za direktore (članove odbora) javnih preduzeća i ocenjuje efikasnost direktora JP
Regionalne vodovodne kompanije (RVK)	<p>Snabdevanje uslugama vode (snabdevanje pijaćom vodom, kanalizacija i tretman otpadnih voda) vrši se preko 7 RVK(Priština, Mitrovica, Hidrodrini, Đakovica, Hidroregjioni Jugor, Bifurkationi i Hidromorava) registrovanih kao akcionarska društva i licenciranih od ROV</p> <p>U javnom vlasništvu, pod nadzorom Ministarstva privrede kao akcionara imovine u ime Vlade preko odbora direktora</p> <p>Imati ugovore o uslugama sa svakom opštinom u njihovoj zoni usluga, gde su definisane međusobne obaveze između RVK i opština</p>
opštine	<p>Oni su odgovorni za pružanje usluga vode i sprovode odgovornost preko RVK na osnovu ugovora o uslugama koji definišu međusobna prava i obaveze.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oni takođe imaju odgovornost za vodne resurse (npr. zaštita od štetnog uticaja voda; zaštita korita, obala potoka i kanala u urbanim sredinama; određivanje zona erozije u urbanim sredinama; regulacija potoka i reka u urbanim sredinama; određivanje prostorija za pranje u saradnji sa MŽSPPI i NIJZ izdavanje vodnih dozvola za određene delatnosti sa AU, izdvajanje finansijskih sredstava za upravljanje vodnim resursima u urbanim sredinama, inspekcijski nadzor preko ovlašćenih opštinskih vodnih inspektora, kao i usaglašavanje njihovih urbanistički/regulacioni planovi sa PURS) <p>Oni su odgovorni za kanalisanje atmosfere vode.</p>
Poslovni subjekti	<ul style="list-style-type: none"> • subjekti zainteresovani za korišćenje vode za pakovanje i prodaju; • Subjekti zainteresovani za korišćenje vodnih resursa za proizvodnju energije • Subjekti zainteresovani za korišćenje vodnih resursa u rekreativne svrhe

	<ul style="list-style-type: none"> • Subjekti koji koriste vodne resurse za javno vodosnabdijevanje • Subjekti koji ispuštaju gradske i industrijske otpadne vode u vodna tijela ili u javni kanalizacioni sistem
Fizička i pravna lica	Lica koja imaju bilo kakav interes za vodno dobro/zemljište.

Poglavlje 2: Ciljevi

2.1. Opšte namene

Opšta svrha ovog koncept dokumenta je da stvori odgovarajući pravni okvir koji omogućava (i) razvoj i održivo korišćenje vodnih resursa, koji su neophodni za javno zdravlje, zaštitu životne sredine i ekonomski razvoj u Republici Kosovo, (ii) zaštita vodnih resursa od zagađenja i prekomerne eksploatacije u cilju zaštite života i zdravlja ljudi i vodenih ekosistema, (iii) zaštita ljudi i imovine od poplava i drugih štetnih dejstva voda, kao i (iv) stvaranje i razvoj odgovarajućih institucionalnih kapaciteta za upravljanje vodama.

2.2 Specifični ciljevi

Specifični ciljevi koji se žele postići ovim koncept dokumentom su sledeći:

- 1) Transpozicija zakonodavstva EU ('acquis') iz oblasti voda u lokalno zakonodavstvo;
- 2) Ispravljanje nedostataka važećeg zakona o vodama kako bi se prevazišle nejasnoće i problemi koji negativno utiču na održivo upravljanje vodnim resursima.
- 3) Jasno definisanje institucionalnog okvira za upravljanje vodnim resursima, kao i njihove uloge i odgovornosti.

2.2.1 Transpozicija zakonodavstva EU u oblasti voda

Transpozicija zakonodavstva EU u oblasti voda predviđena je Državnom strategijom za vode 2017-2036.

Štaviše, usklađivanje lokalnog zakonodavstva sa zakonodavstvom EU (acquis) predstavlja jedan od glavnih stubova koji vode Kosovo ka evropskim integracijama. U funkciji procesa integracije, institucije Republike Kosovo su izgradile relevantnu pravnu infrastrukturu za usklađivanje lokalnog zakonodavstva sa acquis-om.

Što se tiče transpozicije zakonodavstva EU iz oblasti voda, kako je istaknuto u prethodnom poglavlju, značajan broj definicija i koncepata Okvirne direktive o vodama (ODV) i drugih direktiva o vodama nije transponovan Zakonom o vodama koji je na snazi.

Imajući to u vidu, a u cilju transponovanja odredbi direktiva EU o vodama, od 2015. do 2022. godine izrađen je i odobren veliki broj podzakonskih akata kojima je transponovana većina zahteva ODV. Međutim, s obzirom na činjenicu da je ODV jedan od najvažnijih pravnih akata EU u oblasti životne sredine sa sveobuhvatnim pristupom, koji kao takav služi kao pravni okvir za druge direktive, ovu direktivu treba transponovati u primarno zakonodavstvo, tj. Zakonom o vodama, budući da se njegovom transpozicijom kroz podzakonske akte slabe odredbe ODV i drugih direktiva o vodama donetih u skladu i na osnovu ODV (Direktiva o vodi za piće, Direktiva o prečišćavanju gradskih otpadnih voda, podzemnim vodama, Direktiva o vodama za pranje, direktiva o poplavama, direktiva o standardima kvaliteta životne sredine, itd.).

Dakle, čak i u izveštaju koji je sačinjen uz finansiranje GIZ-a 2020. godine za pravnu aproksimaciju poglavlja 27 o životnoj sredini, potpoglavlja o vodama, konstatovan je nizak stepen transpozicije ODV u zakon o vodama i preporučeno je da ODV biti uglavnom transponovan sa zakonom o vodama kao glavnim pravnim instrumentom u oblasti voda, a manje sa podzakonskim aktima. Takođe, glavne odredbe drugih direktiva o vodama kao što su direktiva za tretman urbanih otpadnih voda, direktiva o vodi za piće, direktiva o poplavama, direktiva o nitratima itd. sa ovim izveštajem se preporučuje da se transponuje kroz zakon o vodama.

2.2.2 Ispravljanje nedostataka zakona o vodama

Nedostaci važećeg zakona o vodama, koji su identifikovani i opisani u prethodnom poglavlju, značajni su po broju i sadržaju i kao takvi negativno utiču na implementaciju ovog zakona, budući da je regulisanje nekih od ključnih aspekata upravljanja vodama, kao što je vodno bogatstvo, vodna prava itd. su neadekvatno i nedosledno regulisani. To stvara konfuziju i prostor za različita, pa i kontradiktorna tumačenja, što rezultira praktičnim problemima u primeni pojedinih zakonskih odredbi. Tako npr. zbog nepostojanja potpune tekstualne jasnoće u zakonu, Ministarstvo sprovodi praksu izdavanja vodnih dozvola i za slučajeve kada privredni subjekti koriste vodu iz postojeće infrastrukture vodovoda ili sistema za navodnjavanje, što nije praksa u skoro bilo kojoj drugoj zemlji, zbog činjenice da pravo na vodu u principu daju državni organi za korišćenje vode iz vodnih resursa – a ne za korišćenje vode iz vodovoda ili kanala za navodnjavanje. Takođe, brojne tehničke i suštinske greške otežavaju efikasnu primenu zakona, a samim tim i negativno utiču na održivo i efektivno upravljanje vodnim resursima.

Stoga je od suštinske važnosti da zakon o vodama bude sveobuhvatan i da jasno i koherentno definiše sva pitanja koja se odnose na upravljanje vodama. U tom smislu, tehničke i materijalne greške važećeg zakona moraju biti ispravljene, a takođe moraju biti potpuno i jasno regulisani aspekti koji uopšte nisu obrađeni ili koji su nedovoljno tretirani u važećem zakonu.

Inače, u pogledu sveobuhvatnosti, u poređenju sa zakonima o vodama zemalja regiona, Kosovski zakon o vodama je mnogo manjkaviji. To se može ilustrovati činjenicom da za razliku od našeg zakona, koji ima ukupno 113 članova, svi zakoni o vodama zemalja regiona imaju preko 200 članova i mnogo detaljnije se bave aspektima upravljanja vodama..

2.2.3 Jasno definisanje institucionalnog okvira za upravljanje i finansiranje vodnih resursa

Plan Vlade Republike Kosovo 2021-2025 predviđa „konsolidaciju institucija za upravljanje vodama, uključujući Upravu regiona rečnog sliva“. Takođe, Državnom strategijom za vode 2017-2036, predviđa se jačanje glavnih institucija koje imaju ulogu u upravljanju vodnim resursima

kao što su Regionalna uprava za rečne slivove, Hidrometeorološki zavod Kosova i Vodna inspekcija.

Od posebnog značaja je jasno definisanje statusa Regionalne uprave za rečne slivove kao izvršne agencije u okviru Ministarstva životne sredine (MŽSPPI), kao i potpuno i detaljno definisanje ovlašćenja i odgovornosti ove institucije. Upravo zbog činjenice da važeći zakon o vodama ne kaže izričito da je Uprava za vodni sistem izvršna agencija kako je propisano Zakonom br. 06/L-113 o organizaciji i funkcionisanju državne uprave i nezavisnih agencija, ova institucija je ostala kao odeljenje u okviru organizacije MŽSPPI, što je uticalo na njeno razvlašćenje i ograničilo njen razvoj u nadležnu instituciju koja ima dovoljne kapacitete za efikasno upravljanje vodnim resursima.

Stoga je važno da Zakon o vodama: (i) eksplicitno definiše status Uprave kao izvršne agencije u okviru MŽSPPI, uključujući i druge zakonske specifikacije koje moraju biti definisane za izvršnu agenciju u skladu sa Zakonom o organizaciji i funkcionisanju državne uprave i nezavisnih agencija, (ii) rad i odgovornosti organa su definisani.

Poglavlje 3: Opcije

Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture nadležno je za pripremu javnih politika i izradu zakonskih akata i njihovu implementaciju u oblasti zaštite životne sredine i voda, obezbeđujući usklađenost sa *pravnim tekovinama* EU i međunarodnim konvencijama.

Vlada je u svom programu istakla posvećenost unapređenju pravnog okvira o vodama, što uključuje reviziju zakona o vodama ili izradu novog zakona, kao i izradu nacрта zakona o finansiranju upravljanja vodnim resursima.

Stoga je pregled i unapređenje/dovršenje pravnog okvira za upravljanje vodama i finansiranje vodoprivrede programsko opredeljenje Vlade. Opcije za kompletiranje pravnog okvira u oblasti voda koje će biti analizirane u nastavku su:

Opcija 1: ništa ne preduzeti;

Opcija 2: poboljšati primenu postojećih pravila

Opcija 3: izraditi novi zakon o vodama i novi zakon o finansiranju upravljanja vodnim resursima.

Poglavlje 3.1: Opcija bez ijedne promene

Opcija bez promena nije pogodna jer sadašnji zakon o vodama, osim što je nepotpun, ima mnogo nejasnoća, pa čak i kontradiktornosti.

Kao rezultat toga, nastavak postojećeg stanja *bez promena*, bio bi prepreka poboljšanju postojećeg stanja u pogledu vodoprivrede, koje se ocenjuje kao loše.

Glavni problemi koji su identifikovani u prethodnim poglavljima u vezi sa važećom zakonskom regulativom u oblasti voda i koji otežavaju poboljšanje stanja u vodoprivredi su sledeći:

Prepreke u usklađivanju sa *pravnim tekovinama (Acquis) EU* – činjenica da većina odredaba direktiva o vodama nije transponovana u aktuelno lokalno zakonodavstvo o vodama predstavlja problem u procesu integracije u EU, što je strateška orijentacija Kosova, i u ne-ispunjenje obaveza koje proizilaze iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju potpisanog između Republike Kosovo i Evropske unije 2015. godine.

Problem statusa Regionalne uprave za rečni sliv, odnosno nemogućnost njene funkcionalizacije kao izvršne agencije koja bi omogućila njeno institucionalno jačanje, a samim tim i razvoj kao institucije koja efikasno obavlja poslove upravljanja vodnim resursima.

Nedostatak jasne definicije vodnih dobara i shodno tome postoje poteškoće u rešavanju brojnih problema sa kojima se MŽSPPI suočava u vezi sa upravljanjem (izgradnjom, korišćenjem, itd.) vodnim zemljištem.

Problemi u vezi sa davanjem prava korišćenja voda i davanjem prava na izvođenje radova/građevina koje utiču na režim voda. Nediskriminatorska upotreba pojmova „vodno pravo“ i „vodna dozvola“ ostavila je prostora za različita tumačenja i samim tim poslužila kao opravdanje za sprovođenje prakse koja je bila suprotna zakonu u pogledu davanja vodnog prava za korišćenje vodama.

Dakle, nastavak nepromijenjenog stanja predstavlja prepreku za realizaciju Vladinih ciljeva za održivo upravljanje vodnim resursima.

Poglavlje 3.2: Opcija za poboljšanje implementacije i izvršenja

Implementacija postojećeg zakonodavstva nije ni blizu zadovoljavajućeg nivoa. Ovaj nalaz dolazi iz brojnih izveštaja koje su sačinile domaće institucije¹ i međunarodni eksperti. Kao rezultat ovoga, trenutno ne postoji efikasan monitoring kvaliteta i kvantiteta vode, ne postoji efikasan nadzor nad korišćenjem vode i ispuštanjem zagađenih voda, nema odgovarajućeg nadzora nad korišćenjem aluvijuma iz korita reka i kao posledica toga dolazi do degradacije velikih rečnih korita, zaštite od erozije praktično nema itd.

Neki od problema u pogledu upravljanja vodnim resursima mogli bi se prevazići i bez promjene postojećeg zakonodavstva. Ovo se pre svega odnosi na sprečavanje degradacije rečnih korita i sprečavanje masovnog zagađivanja reka ispuštanjem otpadnih voda i otpadom, što bi se većim i odlučnijim zalaganjem mehanizama za sprovođenje zakona, pre svega, moglo značajno unaprediti. vodnih inspektora, čak i u sadašnjem zakonskom kontekstu iz oblasti voda.

Međutim, nedostatak jasne regulative: (i) statusa RURS-a kao izvršne agencije za upravljanje vodnim resursima, (ii) prava na vodu putem vodnih dozvola i koncesija, (iii) vodnih dobara, predstavlja pravi problem za održivu administraciju i efikasno upravljanje vodama koje se ne

---

¹ Izveštaj o proceni sprovođenja Zakona o vodama Kosova, Međuministarski savet za vode, februar 2019.

mogu prekoračiti postojećim zakonom o vodama. Kada se tome doda činjenica da su nadležnosti opštinama date zakonom o vodama u pogledu upravljanja vodama u urbanim sredinama (zaštita od štetnog dejstva voda, zaštita i uređenje vodotoka, regulisanje reka, zaštita od erozije itd.) , su teško primjenjivi s obzirom na nedovoljne finansijske i stručne kapacitete opština u oblasti voda, postaje jasno da se unapređenjem primene postojećih pravila stanje u vodoprivredi može samo delimično poboljšati.

Poglavlje 3.3: Treća opcija: Novi zakon o vodama i novi zakon o finansiranju upravljanja vodama

Kroz ovu opciju, koja se sastoji u izradi dva nova zakona za: (i) upravljanje vodnim resursima i (ii) finansiranje vodoprivrede, regulisat će na jasan i potpun način sva pitanja koja se tiču upravljanja vodama i finansiranja. Svi nedostaci i nejasnoće uočene u važećem zakonu o vodama tokom njegove primjene u proteklom periodu od 10 godina, a koje predstavljaju problem za efikasno i održivo upravljanje vodnim resursima, biće obuhvaćene ova dva nova zakona.

3.3.1 Zakon o vodama

Ovaj zakon bi (i) rešio nedostatke važećeg zakona o vodama, (ii) transponovao koncepte i principe zakonodavstva EU u oblasti voda (acquis), i (iii) regulisao aspekte upravljanja vodnim resursima koji nisu obuhvaćeni uopšte ili su na nedovoljan način uključeni u postojeći zakon o vodama. Konkretno, novi zakon o vodama bi regulisao sledeća pitanja:

Ciljevi životne sredine:

Ciljevi životne sredine uključeni u Okvirnu direktivu o vodama treba da budu uključeni u novi zakon o vodama u duhu transpozicije pravnih tekovina EU. Ovi ciljevi treba da obuhvataju: sprečavanje pogoršanja statusa površinskih vodnih tela, zaštitu i obnovu svih površinskih vodnih tela uključujući i veštačka vodna tela sa ciljem postizanja dobrog statusa, progresivno smanjenje zagađenja prioriternim supstancama, sprečavanje ili ograničavanje zagađenja podzemnih voda , postizanje dobrog stanja podzemnih vodnih tela, zaštita vodnih resursa namenjenih vodosnabdijevanju i dr.

Definicije izraza

Novi zakon bi trebalo da sadrži izraze koji su osnovni pojmovi u pravnoj tekovini EU kao što su: aglomeracija, emisije, dobar status vode, dobar ekološki status, dobar hemijski status, kvantitativni status, zagađivači, dobar ekološki potencijal, zagađujuće supstance, prioriternne supstance, opasne materije , urbane otpadne vode, industrijske otpadne vode, poplavne zone itd.

Vodna dobra

Vodna dobra (ili koja se novim zakonom treba usvojiti pod nazivom „vodno zemljište“) treba potpunije i jasnije urediti novim zakonom, uključujući:

Utvrđivanje i definisanje vodnih dobara - vodotoka i obalnog pojasa;

Određivanje granica vodnog dobra - što bi trebalo da bude regulisano podzakonskim aktom MŽSPPI;

Vodna javna svojina - parcele upisane kao vodna svojina, društvena svojina, opštinska, državna i dr.

Određivanje vodnih dobara: preduzimanje mera za poboljšanje hidromorfoloških i bioloških karakteristika površinskih voda; izgradnja i održavanje regulacionih i zaštitnih vodnih objekata; održavanje korita i obala reke kao i održavanje i regulisanje plavnog područja; sprovođenje mera zaštite od poplava; korišćenje i zaštita voda;

Upravljanje vodnim resursima - od strane Agencije za vode;

Prestanak statusa vodnog dobra - odlukom ministra MŽSPPI uz preporuku Agencije za vode kada ono postane nepotrebno za namenu utvrđenu zakonom.

Korišćenje vodnih dobara za privredne delatnosti, kao i za odmor i rekreaciju - pravo zakupa vodnih dobara u privredne svrhe odlukom ministra;

Eksproprijacija vodnih dobara - u slučajevima kada su parcele vodnog zemljišta od posebnog značaja za održavanje vodnog režima, mogu se eksproprijisati u skladu sa zakonom kojim se uređuje eksproprijacija; u ovim slučajevima potrebu za eksproprijacijom mora utvrditi agencija za vode, koja pokreće postupak eksproprijacije i plaća troškove eksproprijacije.

Vodni objekti

Novim zakonom o vodama treba regulisati status i vlasništvo vodnih objekata u zavisnosti od njihove kategorije, s obzirom da sadašnji zakon ne pravi takvu podjelu, što stvara zabunu u pogledu vodnih objekata koji su u vlasništvu javnih preduzeća ili drugih privrednih subjekata. (npr. za korišćenje vode ili za ispuštanje zagađene vode).

Konkretno, sa novim zakonom mora se praviti razlika između:

Regulacionih i zaštitnih objekata, kao što su: nasipi, veštačka korita, kanali, tuneli, brane i akumulacije, luke, pragovi, objekti za zaštitu od erozije i reka i drugi objekti koji pripadaju ovim objektima/ Ovi objekti su vlasništvo države Kosovo i trebalo bi da njime upravlja Agencija za vode.

Vodouslužnih objekata koji obuhvataju: objekte za javno vodosnabdevanje, kao što su: rezervoari, vodozahvatni radovi, postrojenja za prečišćavanje vode, rezervoari, crpne stanice, magistralni cevovodi i vodovodna mreža; objekti za javnu kanalizaciju, kao što su: kanali za sakupljanje i transport prljave vode, mešoviti kanali prljave i atmosfere vode, kolektori, pumpne stanice, postrojenja za prečišćavanje prljavih voda, oprema za tretman mulja, lagune, mesta za ispuštanje u kontejner, i kanalizacionu mrežu. Svi ovi objekti su u vlasništvu javnih preduzeća koja pružaju usluge vodosnabdevanja i kanalizacije i upravljaju se od njih.

Objekti za navodnjavanje, kao što su: vodozahvatni radovi u rekama, kanalima, jezerima, podzemnim vodama, magistralnim kanalima i mreži za navodnjavanje zajedno sa pratećom opremom. Ovi objekti su u vlasništvu i kojima upravljaju javna preduzeća za navodnjavanje ili opštine.

Objekti za odvodnjavanje zemljišta, kao što su: glavni i sabirni drenažni kanali u koje se ispuštaju vode iz sistema za odvodnjavanje zajedno sa pratećom opremom kao što su pumpne stanice, kapije, sifoni i dr. Ovi objekti su u vlasništvu i kojima upravljaju javna preduzeća za navodnjavanje ili opštine.

Objekti za proizvodnju hidroenergije, kao što su: brane, rezervoari, kanali, tuneli zajedno sa konstrukcijama i drugom pratećom opremom, u vlasništvu su pravnog lica koje je uložilo sredstva u izgradnju ovih objekata. Akumulacija i kanali izgrađeni na javnom vodnom zemljištu su u vlasništvu države Kosovo.

Objekti za praćenje voda, kao što su: limnografi, nivomer, prelive, pijezometrijsko bušenje itd. Ovi objekti su u vlasništvu države Kosovo i njima upravlja javna ustanova za hidrometeorološke usluge.

Institucionalne odgovornosti u upravljanju vodama

Institucionalne nadležnosti i odgovornosti u pogledu upravljanja vodama treba jasno definisati kako bi se izbegli nesporazumi i pogrešna tumačenja koja mogu rezultirati problemima u fazi implementacije. U tom kontekstu, novim zakonom, u skladu sa zakonskom regulativom o uređenju javne uprave i u cilju efikasnog i efektivnog upravljanja vodama, zasnovanog na dobroj međunarodnoj praksi i domaćim iskustvima, podela nadležnosti treba da bude sledeća:

Ministarstvo (trenutno MŽSPPI): (i) izradu i sprovođenje zakona i podzakonskih akata koji se odnose na upravljanje vodnim resursima u Republici Kosovo; (ii) razvoj politika iz oblasti vodnih resursa, kao i ciljeva iz programa Vlade za oblast vodnih resursa i životne sredine; (iii) izrada Strategije za vode i Planova upravljanja rečnim slivom; (iv) bliska saradnja sa drugim resornim ministarstvima u Republici Kosovo u vezi sa vodnim resursima i životnom sredinom; (v) inicijative međunarodnih sporazuma u oblasti voda, u skladu sa zakonskim procedurama na snazi.

Međuministarski savet za vode: pregled i donošenje odluka o: (i) sistemskim pitanjima vodne administracije i vodnih usluga; (ii) usvajanje i sprovođenje zakona u oblasti voda; (iii) odobravanje i sprovođenje planskih dokumenata u oblasti voda; (iv) finansiranje uprave za vode; (v) usklađivanje različitih potreba i interesa u vezi sa korišćenjem i zaštitom voda; (vi) mere za razvoj i korišćenje vodnih resursa, zaštitu od štetnog dejstva voda, kao i za zaštitu vodnih resursa i vodnog sistema Kosova.

Agencija za vode (trenutno RURS): odgovorna za (i) organizovanje, prikupljanje, obradu i objavljivanje podataka o vodnim resursima u skladu sa odredbama ovog zakona, uključujući stvaranje i održavanje informacionog sistema o vodama; (ii) preduzimanje neophodnih mera za očuvanje površinskih i podzemnih voda; (iii) procena statusa vode za svaki region rečnog sliva;

(iv) izradu plana monitoringa voda i planova upravljanja rečnim slivovima, (v) upravljanje vodnim dobrima, (vi) upravljanje vodnim objektima i opremom uključujući njihovu izgradnju i održavanje, (vii) izdavanje akata, (viii) obavljanje stručnih poslova za davanje koncesije za korišćenje voda u poslovne svrhe; (ix) nadzor izgradnje, održavanja, rada i nadzora bezbednosti brana; (x) obavljanje administrativnih i finansijskih poslova za vodoprivredu, (xi) obračunavanje i naplata plaćanja vode, itd.

Opštine: Odgovornosti opština u vezi sa upravljanjem vodnim resursima treba da obuhvataju najmanje: (i) predlog područja za pranje koje odredi Ministarstvo, (ii) upravljanje atmosferskim kanalizacionim sistemom, (iii) uključivanje zaštićenih područja izvorišta u regionalne karte i regulacione planove.

Novim zakonom mora se eksplicitno definisati status agencije za vodoprivredu (trenutno RURS) kao izvršne agencije u sastavu Ministarstva (trenutno MŽSPPI), kao i dužnosti i odgovornosti izvršnog direktora ove agencije i rok za njegovo imenovanje.

Regioni rečnih slivova

Novim zakonom, Kosovo bi moralo da ima 3 regiona rečnih slivova za 3 međunarodna/prekogranična sliva kojima pripadaju slivovi reka Kosova:

Region sliva reke Drin,

Region sliva reke Vardar, i

Region sliva reke Dunav.

To je zato što se, prema politikama EU i ODV, planovi upravljanja rečnim slivovima izrađuju za regione rečnih slivova, a regioni se definišu za jedan ili više rečnih slivova koji su prekogranični kako bi se promovisala saradnja u izradi plana za bilo koji prekogranični sliv.

Planska dokumentacija za upravljanje vodama

U skladu sa dobrom međunarodnom praksom, novi zakon bi trebalo da sadrži tri planska dokumenta:

Strategija za vode;

Planovi upravljanja rečnim slivom;

Godišnji plan upravljanja vodama.

Zaštita voda

Što se tiče zaštite voda, novim zakonom o vodama moraju se transponovati odredbe ODV i *Direktive o tretmanu gradskih otpadnih voda i Direktive o nitratima*. Konkretno, novim zakonom o vodama moraju se regulisati:

Standardi kvaliteta vode i utvrđivanje statusa voda;

Zabrana ispuštanja opasnih materija;

Monitoring u cilju nadgledanja statusa površinskih i podzemnih voda – (i) nadzorni monitoring, (ii) operativni monitoring i (iii) istraživački monitoring;

Metoda klasifikacije površinskih i podzemnih vodnih tela;

Kriterijumi za definisanje osetljivih područja;

Način određivanja jako modifikovanih vodnih tela;

Zaštita od zagađivanja površinskih i podzemnih voda nitratima kroz primenu dobrih poljoprivrednih principa i praksi;

Način utvrđivanja i principi upravljanja područjima za pranje;

Kombinovani pristup za zaštitu od kapljica i difuznih zagađivača;

Granične vrednosti emisija kroz podzakonski akt koji donosi ministar;

Ispuštanje industrijskih otpadnih voda u vodna tela i javnu kanalizaciju i granične vrijednosti koje se moraju poštovati u ovom slučaju;

Ispuštanje gradskih otpadnih voda i zahtevi za tretman ovih voda pre njihovog ispuštanja u vodna tela;

Izrada pravilnika za ispuštanje zagađenih voda od strane Ministarstva, kojim se definišu: (i) uslovi za ispuštanje zagađenih voda na područjima na kojima postoji javna kanalizacija; (ii) granične vrednosti emisije otpadnih voda koje nisu industrijske otpadne vode u javnom kanalizacionom sistemu; (iii) opis odgovornosti i nadležnosti u održavanju sistema javne kanalizacije; (iv) uslove održavanja biološke opreme za tretman kućnih otpadnih voda, uslove za održavanje i pražnjenje septičkih jama; (v) obaveza priključenja na javni kanalizacioni sistem itd.

Tehnički uslovi za projektovanje, izgradnju i održavanje sistema za odvodnjavanje otpadnih voda;

Plaćanje troškova za sprečavanje i otklanjanje zagađenja voda;

Ekološki protok kao minimalni protok vode u vodotoku koji obezbeđuje očuvanje prirodne ravnoteže, vode i ekosistema vezanih za vodu.

Korišćenje voda

Novim zakonom moraju se regulisati osnovna pitanja u vezi sa korišćenjem voda, kao što su:

Prioritet u korišćenju vode – snabdevanje stanovništva vodom za potrebe za piće i druge potrebe domaćinstva, za potrebe zaštite od požara i potrebe zaštite zemlje pre korišćenja vode za druge potrebe;

Vodoistraživački radovi - korišćenje voda iz podzemnih vodnih tela, osim za opšte korišćenje voda, može se dozvoliti samo ako su prethodno obavljani istražni radovi;

Način korišćenja vodnih resursa i javnog zemljišta - odlukom/podzakonskim aktom opštine;

Tehnički zahtevi za projektovanje, izgradnju i odrđavanje sistema vodosnabdevanja koji se moraju doneti podzakonskim aktom Ministarstva (MŹSPPI);

Korišćenje vode za piće, navodnjavanje, hidroelektrane i uzgoj ribe;

Način korišćenja peska i šljunka iz korita vodnih tela – može se izvršiti putem ugovora o koncesiji ako ova eksploatacija doprinosi odrđavanju vodnog režima nakon izvršene procene uticaja na životnu sredinu.

Zaštita od štetnog dejstva voda

U ovom poglavlju zakona treba transponovati odredbe relevantnog zakonodavstva EU (*Direktiva o poplavama*). Konkretno, treba regulisati sva pitanja koja se odnose na zaštitu od štetnog dejstva voda, uključujući:

Izrada preliminarne procene rizika od poplava – za svaki region rečnog sliva na osnovu dostupnih informacija;

Izrada mapa opasnosti od poplava i rizika;

Izrada i implementacija planova upravljanja rizikom od poplava za svaki region rečnog sliva koji treba da bude sastavni deo plana upravljanja rečnim slivovima;

Vodoregulacija - izgradnja i odrđavanje vodoregulacionih i zaštitnih objekata, izgradnja objekata za odvodnjavanje i radovi na odrđavanju voda, kako protok vode ne bi prouzrokovao štetu;

Odrđavanje vode – koje treba da uključuje: (i) čišćenje i uklanjanje aluvijuma; (ii) zemljani radovi u zoni poplava; (iii) sečenje žbunja i vegetacije; (iv) odrđavanje regulacionih i zaštitnih objekata, (v) odrđavanje objekata za odvodnjavanje i poboljšanje zemljišta; (vi) odrđavanje ispusta drenažnih cevi, (vii) odrđavanje objekata za sprečavanje erozije i dejstva reka.

Sprovođenje redovne i vanredne zaštite od poplava;

Zaštita od erozije i bujica – kroz izgradnju i odrđavanje regulacionih i zaštitnih vodnih objekata koji obuhvataju: pošumljavanje, gajenje i odrđavanje vegetacije; krčenje šiblja, raščišćavanje korita reke i drugi slični radovi;

Izrada tehničkih uslova za radove na odrđavanju voda koje odobrava Ministarstvo, a koji obuhvataju i zaštitne mere za gajenje i seču drveća i drugog rastinja u koritu i vodnim telima;

Sprovođenje ograničenja prava vlasnika zemljišta – u svrhu zaštite od poplava, vlasnici zemljišta u zoni opasnosti dužni su da dozvole: (i) korišćenje peska, šljunka, kamenja ili gline sa svog zemljišta, ili odlaganje na svom zemljištu i (ii) prolaz ljudi, mašina i vozila kroz njihovu zemlju;

Upravljanje atmosferskom kanalizacijom - objekte atmosferske kanalizacije sa javnih površina, kao i objekte koji su sa njima povezani, grade i odrđavaju opštine iz svog budžeta.

Vodni akti

Procenjuje se da bi novim zakonom o vodama bilo neophodno urediti vodne akte odvojeno od koncesija kako bi se izbegla zabuna koja moēe nastati u vezi sa ove dve vrste vodopravnih instrumenata kao Őto je slućaj sa sadašnjim zakonom o vodama.

Postoje tri vodna akta:

Vodni uslovi

Vodna saglasnost i

Vodna dozvola

Vaēećim zakonom kao akt o vodama uvrŐten je i vodni nalog, koji zaista ne bi trebalo da bude uvrŐten u vodne akte jer organ koji izdaje vodne dozvole ima pravo i nadleēnost da preduzima radnje u skladu sa zakonom putem upravnih akata u zavisnosti od okolnosti koje su u vezi sa vodnim aktima.

Osim toga, novi zakon bi morao da precizira slućajeve za koje se izdaju vodni uslovi, za koje su vodna saglasnost i vodna dozvola samo instrumenti koji omogućavaju koriŐćenje vode za potrebe javnog vodosnabdevanja i ispuŐtanja zagaēdenih voda. Dakle, novim zakonom bi trebalo utvrditi da se vodna dozvola ne izdaje za delatnosti i objekte koji mogu uticati na vodni reēim, već da se u tim slućajevima izdaju samo vodni uslovi i vodna saglasnost.

Dakle, vodni akte mora izdati Agencija za vode (trenutno RURS), a u meēuvremenu, dok u slućaju Őalbe, odlućuje Ministarstvo.

Vodni uslovi - treba da se izdaju za slućajeve kada objekti utiću ili mogu uticati na ciljeve i namene postavljene u pogledu odrēivog upravljanja vodama i treba da obuhvataju (i) izvoēenje radova u zaŐtićenim podrućjima, (ii) izvlaćenje vode iz povrŐinskih vodnih tela ili podzemnih voda tijela, (iii) ispuŐtanje zagaēdene vode u povrŐinska i podzemna vodna tijela, (iv) ispuŐtanje industrijskih otpadnih voda u javne kanalizacione objekte; (v) izgradnju objekata atmosferske kanalizacije koji su odvojeni od javnog kanalizacionog sistema; (vi) izvoēenje radova u vodama i na vodenom zemljiŐtu; (vii) izgradnja objekata ujore; (viii) izvoēenje radova na podrućjima ugroēenim poplavama i bujicama; (ix) izgradnju naftovoda i gasovoda i drugih cevovoda koji sluēe za transport fluida; (x) izgradnju objekata koji nose veći rizik od taćkastog ili difuznog zagaēdenja vode, kao Őto su farme i drugi objekti za poljoprivrednu proizvodnju; (xi) koriŐćenje voda za potrebe uzgoja ribe i drugih vodenih organizama; (xii) istraēivanje mineralnih resursa pre nego Őto je istraēivanje mineralnih resursa dozvoljeno prema zakonodavstvu o rudarstvu i mineralima; (xiii) eksploatacija peska, Őljunka i drugih inertnih materija (xiv) istraēivaćki radovi na vodi.

Kod vodnih uslova moraju se utvrditi tehnićki uslovi i drugi uslovi koje mora da ispunjava objekat ili posao da bi bio u skladu sa odredbama zakona, kao i sa planovima izdatim u skladu sa zakonom.

Vodna saglasnost – vodna saglasnost potvrēuje da je: (i) glavni projekat izraēen u skladu sa normativnim aktima graēevinske oblasti, u skladu sa vodnim uslovima; (ii) dokumentacija za hidrogeoloŐke radove je u skladu sa vodnim uslovima izdatim za ove radove; (iii) dokumentacija za vaēenje peska i Őljunka je u skladu sa vodnim uslovima izdatim za ovu svrhu.

Vodna dozvola – vodna dozvola se izdaje za ispuštanje zagađenih voda i za korišćenje voda za javne potrebe.

Vodna dozvola se ne izdaje za korišćenje voda iz objekata javnih vodovoda, kao i za regulacione i zaštitne objekte vodotoka.

Vodna dozvola za ispuštanje zagađenih voda mora se tražiti za svako ispuštanje zagađene vode za koje su granične vrednosti emisije utvrđene podzakonskim aktom..

Koncesija

Novim zakonom o vodama pitanje koncesije mora biti uređeno na sveobuhvatan i detaljan način kako ne bi bilo problema i neizvjesnosti tokom implementacije.

Dakle, zakon mora odrediti da je koncesija pravo koje se stiče ugovorom. Ugovor o koncesiji za korišćenje voda u poslovne svrhe je administrativni ugovor, koji u pisanoj formi i na određeno vreme potpisuju davalac koncesije i koncesionar za međusobna prava i obaveze u vezi sa koncesijom datom po osnovu odluke o davanju koncesije.

Zakonom se moraju definisati pripremni radovi (imenovanje stručne komisije za koncesiju, izrada studije izvodljivosti, procena vrednosti koncesije i izrada konkursne dokumentacije) kao i procedure za davanje koncesije..

Uzimajući u obzir dosadašnja iskustva sa davanjem vodnog prava, preporučuje se da davanje koncesije za poslovno korišćenje vode obuhvata: (i) korišćenje vodne snage za proizvodnju električne energije; (ii) korišćenje vode za tehnološke potrebe u količini većoj od 10.000 m³ godišnje; (iii) korišćenje termalnih i termomineralnih voda, (iv) korišćenje voda za ljudsku potrošnju, uključujući termalne i termomineralne vode u svrhu prodaje u izvornom obliku ili prerađene u bocama ili drugom pakovanju, sa osim onih koje se snabdevaju preko javnog preduzeća za usluge vodosnabdevanja (v) korišćenje voda za uzgoj ribe i drugih vodenih organizama u poslovne svrhe; (vi) eksploatacija peska i šljunka iz obnovljivih rezervi koje utiču na vodni režim.

Me ligj duhet të rregullohet problemi kur pronari i një paluajtshmerie ose bartësi i të drejtës mbi paluajtshmerinë në lokacionin e planifikuar për koncesion është koncesionari i vetëm i mundshëm. Në këto raste nuk mund të zhvillohet procesi konkurrues dhe koncesioni shërben ekskluzivisht për zhvillimin e asaj veprimtarie.

Takođe, za slučajeve gde je korisnik vode za poslovne svrhe Republika Kosovo, opštine ili pravna lica čiji je jedini akcionar Republika Kosovo ili opštine, ne treba predvideti konkursnu proceduru iu ovim slučajevima treba dati koncesiju. na osnovu zahteva vlasnika ili nosioca prava na nepokretnosti.

Uslovi za davanje koncesije za korišćenje vode u poslovne svrhe utvrđuju se podzakonskim aktom koji usvaja Vlada Republike Kosovo.

Utvrđivanje pitanja kao što su: rok na koji se daje koncesija, minimalni iznos koncesionog plaćanja i način utvrđivanja koncesionog plaćanja, vrši se podzakonskim aktom koji donosi Vlada.

Prihodi od ugovora o koncesiji su prihodi kosovskog budžeta. Za razliku od plaćanja vode, koja se mora koristiti za upravljanje vodama, prihodi od koncesija su opšti prihodi budžeta Kosova.

Nadzor

Što se tiče nadzora nad sprovođenjem zakona, treba jasno definisati kako se sprovede *upravni i inspekcijski nadzor*.

Upravni nadzor za sprovođenje ovog zakona i podzakonskih akata donetih na osnovu njega, kao i za zakonitost rada organa državne uprave i pravnih lica koja obavljaju javnu delatnost, vrši Ministarstvo. U okviru upravnog nadzora Ministarstvo je ovlašćeno da od institucija i drugih pravnih lica traži usklađivanje svojih akata u skladu sa zakonom i podzakonskih akata donetih na osnovu njega, kao i da odlučuje kao drugi stepen u upravnom postupku za akte donete u skladu sa ovim zakonom.

Inspekcijski nadzor za sprovođenje ovog zakona i podzakonskih akata donetih na osnovu njega vrši Inspektorat za životnu sredinu, vode, prirodu, prostorno planiranje i preko vodnih inspektora, au skladu sa važećim zakonima o inspekciji.

3.3.2 *Zakon o finansiranju vodoprivrede*

Ovim zakonom bi se regulisala sva pitanja u vezi sa finansiranjem vodoprivrede, uključujući:

Izvori finansiranja:

Izvori finansiranja vodoprivrede treba da budu iz:

Plaćanje vode;

Državni budžet;

Grantovi i donacije;

Drugi izvori finansiranja u skladu sa zakonom.

Plaćanje vode:

Plaćanje vode mora uključivati:

Plaćanja za korišćenje vode iz površinskih ili podzemnih vodnih tijela;

Plaćanja za ispuštanje zagađenih kanalizacionih voda;

Plaćanja za eksploataciju peska i šljunka.

Način obračuna i utvrđivanja visine vodnih plaćanja:

Obračun visine vodnog plaćanja vrši se na osnovu izmerene količine (u m³) utrošene vode, odnosno izmerene količine (u m³) ispuštene zagađene kanalizacijske vode u vodno telo.

Izuzetno, za korišćenje vodne energije za proizvodnju električne energije (nepotrošačko korišćenje vode), plaćanje vode se obračunava prema ukupnoj količini proizvedene energije izraženoj u kWh (kilovatima).

Obračun plaćanja vode mora da uradi vodoprivredna agencija, koja takođe mora da naplati ova plaćanja.

Korišćenje prihoda od plaćanja voda:

Prihodi od plaćanja vode treba koristiti za upravljanje vodnim resursima i posebno za prikupljanje i održavanje podataka o rezervama vodnih resursa;

Nadzor nad rezervama vodnih resursa i osiguranje da se te rezerve koriste efikasno;

Praceenje kvaliteta vodnih tijela i, po potrebi, preduzimanje mjera za poboljšanje ovog kvaliteta;

Izrada planskih dokumenata iz oblasti upravljanja vodnim resursima;

Istraživački radovi u oblasti voda;

Finansiranje izgradnje i održavanja vodne infrastrukture – vodoregulacioni i zaštitni objekti.

Poglavlje 4: Identifikacija i procena budućih uticaja

Za analizu koncepta dokumenta nije dovoljno navesti da će uzroci problema biti otklonjeni i da će samim tim problem biti rešen. Radnje se moraju staviti u široki kontekst koji uzima u obzir sve moguće efekte koje vladine akcije mogu imati. To znači analizu sledećih pet kategorija potencijalnih uticaja:

ekonomski uticaji;

društveni uticaji;

uticaje na životnu sredinu;

međusektorski uticaji; i

budžetski uticaji.

Ovi uticaji su sažeti u tabelarnom obliku u donjoj tabeli.

Slika 6: Najvažniji uticaji identifikovani za kategoriju uticaja

Kategorije uticaja	Identifikovani relevantni uticaji
Ekonomski uticaji	<p>Sve tri opcije imaju ekonomske uticaje koji se odnose na zaštitu voda od zagađenja kao rezultat ispuštanja zagađenih voda. Izgradnja vodozaštitnih postrojenja od ispuštanja gradskih i industrijskih otpadnih voda ima trošak koji se mora pokriti u sva tri slučaja. Troškovi implementacije koji se odnose na povećanje broja zaposlenih u RURS-a i vodnim inspektorima su takođe praktično isti u sve tri opcije. Ovi troškovi mogu biti neznatno veći za treću opciju u meri u kojoj se plata izvršnog direktora agencije razlikuje od plate direktora odeljenja.</p> <p>Ostali troškovi (kao što su oni za monitoring vode) su praktično isti za sve tri opcije.</p> <p>Očekuje se da će bolja implementacija zaštite od poplava i erozije, koja se želi postići kroz treću opciju, imati pozitivne efekte u pogledu šteta uzrokovanih štetnim dejstvom voda.</p>
Društveni uticaji	<p>Društveni uticaji se uglavnom odnose na pozitivne efekte na zdravlje i dobrobit stanovništva kao rezultat poboljšanja kvaliteta površinskih i podzemnih voda koje se želi postići zaštitom voda. Ovi pozitivni efekti su mogući naročito kod treće opcije, a manje kod druge i prve opcije.</p> <p>Javnost će kroz proces konsultacija biti uključena u sve planske i strateške dokumente.</p>
Ekološki uticaji	<p>Uticaji na životnu sredinu se sastoje od kvaliteta površinskih i podzemnih voda, kao i voda za piće koje se moraju obezbediti u skladu sa odredbama zakona.</p> <p>Uticaj na kvalitet zemljišta i podzemnih voda posebno je značajan kroz treću opciju, koja predviđa primenu dobre poljoprivredne prakse u cilju zaštite voda od nitrata koji nastaju poljoprivredom delatnošću.</p> <p>Zaštita od erozije je jedan od ostalih uticaja na životnu sredinu koji se želi postići. Zbog detaljnije i potpunije regulacije, treća opcija bi imala najveći uticaj u pogledu zaštite zemljišta od erozije.</p>
Uticaji na osnovna prava	<p>Međusektorski uticaji su značajni. Poboljšanje kvaliteta vode koje je predviđeno ovim konceptualnim dokumentom ima uticaj na zdravlje, poljoprivredu, privredni razvoj itd.</p>

	Dodela prava korišćenja vodnih resursa za poslovne aktivnosti putem konkurencije je u skladu sa principima osnovnih prava i nediskriminacije.
Rodni uticaj	
Uticaji društvene jednakosti	
Uticaj na mlade ljude	
Uticaji na administrativno opterećenje	<p>Troškovi preduzeća koju prouzrokuju gradske i industrijske otpadne vode obuhvataju: (i) prečišćavanje otpadnih voda pre ispuštanja u vodna tela, odnosno predtretman industrijske vode pre ispuštanja u javni kanalizacioni sistem, (ii) merenje i ispitivanje kvaliteta zagađene vode koje ispuštaju u vodna tela, i (iii) redovno izveštavanje o količini i kvalitetu zagađenih voda koje ispuštaju. Ovi troškovi su relevantni i praktično isti za sve tri opcije.</p> <p>Javni troškovi vezani za monitoring voda obuhvataju povećanje kapaciteta hidrometeorološke službe za vršenje istraživačkog, operativnog i nadzornog monitoringa. Takođe, u ovu kategoriju troškova spada i povećanje inspeksijskih kapaciteta i kapaciteta upravljanja vodnim resursima u pogledu broja osoblja i njihove obuke.</p>
Uticaj MSP-a	

Poglavlje 4.1: Izazovi prikupljanja podataka

Nije bilo značajnih izazova u pogledu prikupljanja podataka.

Poglavlje 5: Komunikacija i konsultacije

Za komunikaciju i konsultacije u vezi sa ovim koncept dokumentom, preduzeti su svi koraci preporučeni u Uputniku za izradu koncept dokumenata. Ovi koraci obuhvataju:

Uključivanje službenika za komunikacije u radnu grupu za izradu koncept dokumenta

Priprema komunikacionog plana na početku procesa izrade konceptualnog dokumenta, pored pripreme plana konsultacija. Komunikacija procesa javnih konsultacija će biti podržana kroz:

razvijanja odgovarajućih poruka u vezi sa svrhom politike, kako bi ona bila razumljivija glavnim ciljnim grupama i medijima,

organizovanja konferencija za štampu / informisanje novinara na početku procesa konsultacija da prezentuju nacрте dokumenata i da objasne metode konsultacija i mogućnosti da građani, OShC i druge strane budu uključene u ovaj proces,

povećanja medijske pokrivenosti javnih debata/sastanaka o konceptualnim dokumentima i distribucija obaveštenja za komentare koji proizilaze iz ovih diskusija putem društvenih mreža i drugih kanala komunikacije,

predstavljanja izveštaja o rezultatima javnih konsultacija medijima i javnosti.

3) Analizu kako komunikacione aktivnosti mogu da podrže ciljeve koji se žele postići, njihova integracija u plan implementacije koncept dokumenta

4) Za davanje saglasnosti na idejni dokument, pripremu saopštenja za medije i javnost povodom donošenja odluke Vlade o koncept dokumentu i naredne korake.

5) Realizaciju komunikacionih aktivnosti na osnovu plana implementacije koncept dokumenta nakon saglasnosti Vlade.

Izrada plana komunikacije i konsultacija je tabelarno predstavljena u sledećoj tabeli *Slika 7*:

Figura 1: Rezime komunikacijskih i konsultativnih aktivnosti sprovedenih za koncept dokumenta

Proces konsultacija ima za cilj: - [ovde unesite informacije] - [Kada se KD pošalje na javnu raspravu, kolonu budžeta treba izbrisati.] [Kada se KD pošalje na javnu konsultaciju, naslov kolone „Indikativni rok“ treba promeniti u „Vremenski rok“.]						
Glavni cilj	Ciljna grupa	Aktivnost	Komunikacija/saopštenje	Indikativni rok	Potreban budžet	Odgovorno lice

Otvoreni sastanak sa svim zainteresovanim stranama	Sve zainteresovane strane	Javni sastanak	Putem e-maila i web-stranice MŽSPPI	maj 2023	n/a	Shiqeri Dermaku
Sastanak sa kosovskim institucijama	Relevantne opštine i ministarstva	Pismene konsultacije	Putem e-maila	maj 2023	n/a	Shiqeri Dermaku
Pismena javna konsultacija	Sve zainteresovane strane	Objavljivanje preko portala za konsultacije	Putem e-maila i web-stranice MŽSPPI	jun 2023	n/a	Shiqeri Dermaku

Poglavlje 6: Poređenje opcija

Kao što je istaknuto u poglavlju 3, tri opcije su razmotrene sa ovim konceptom:

- Opcija 1: ne radite ništa;;
- Opcija 2: poboljšati primenu postojećih pravila
- Opcija 3: izraditi novi zakon o vodama i novi zakon o finansiranju upravljanja vodnim resursima.

Poređenje ove tri opcije je napravljeno korišćenjem višekriterijumske analize (VKA). U ovom slučaju korišćena su tri kriterijuma: (i) troškovi implementacije, (ii) efikasnost u postizanju ciljeva, (iii) ekološki, ekonomski i socijalni efekti.

Prvi kriterijum: Troškovi implementacije

Dok kod opcije 1 nema dodatnih troškova od ovih sadašnjih, za opciju 2 i opciju 3 potrebni su dodatni troškovi za a) tretman industrijskih otpadnih voda kao i praćenje i izveštavanje o kvalitetu ovih voda od strane ispuštača, i b) dopuna i obuka implementacionih kapaciteta u relevantnim institucijama (RURS, ekološka inspekcija i hidrometeorološka služba).

Drugi kriterijum: Postizanje ciljeva

Radna grupa ocenjuje da je ostvarenje tri cilja definisana ovim konceptom, a to su: 1) transponovanje zakonodavstva EU iz oblasti voda u lokalno zakonodavstvo; 2) ispravljanje nedostataka važećeg zakona o vodama u cilju prevazilaženja nejasnoća i problema koji negativno utiču na održivo upravljanje vodnim resursima; i 3) jasno definisanje institucionalnog okvira za upravljanje vodnim resursima, kao i njihove uloge i odgovornosti, efikasno se vrši samo kroz opciju 3.

Treći kriterijum: Ekološki, ekonomski i socijalni efekti

Sa opcijom 1, praktiĉno nema ekološkog, ekonomskog i socijalnog efekta. Opcijom 2 mogu se postići određeni ekološki efekti, koji su ograniĉeni zbog nejasnoća koje postoje u vaŹećem zakonodavstvu. Procenjuje se da opcija 3 omogućava postizanje optimalnih ekoloških efekata kroz usklađivanje principa i praksi koje se primenjuju u zemljama EU. Ekonomski i socijalni efekti su skoro isti u opciji 2 i opciji 3.

Uzimajući u obzir poređenje ove tri opcije, radna grupa ocenjuje opciju 3 kao poŹeljnu opciju i preporuĉuje je na usvajanje u Vladi.

Kriterijumi	Opcije		
	Opcija 1: Bez promena	Opcija 2: Poboljšanje implementacije	Opcija 3: Novo zakonodavstvo
Troškovi implementacije	+	-	-
Ostvarivanje ciljeva	--	+	++
Ekološki, ekonomski i socijalni efekti	--	+	++

Poglavlje 7: Zaključci i sledeći koraci

Radna grupa je ocenila da je najbolja opcija (poŹeljna opcija) kojoj se preporuĉuje da se nastavi dalje treća opcija, odnosno izrada dva nova zakona:

ovi zakon o vodama i

zakon o finansiranju vodoprivrede.

Ova opcija će biti poslata Vladi na odobrenje.

Izradom i usvajanjem ova dva zakona stvoriće se odgovarajući pravni okvir za upravljanje vodnim resursima kao i finansiranje upravljanja vodnim resursima na osnovu kojeg će se moći efikasno planirati aktivnosti i implementirati radnje za održivo upravljanje vodnim resursima.

Štaviše, usvajanjem ova dva zakona, principi i odredbe zakonodavstva EU ('ackuis') iz oblasti voda biće transponovane u zakonodavstvo zemlje, što je u skladu sa težnjama Kosova za integraciju u EU u ovom kontekstu, za usklađivanje lokalnog zakonodavstva sa zakonodavstvom EU.

Plan implementacije preferirane opcije je tabelarno prikazan u donjoj tabeli.

Table 1: Plan implementacije za željenu opciju

Srha politike	Transpozicija zakonodavstva EU-e iz oblasti voda								
Strateški cilj	Da se stvori odgovarajući pravni okvir koji omogućava razvoj i održivo korišćenje vodnih resursa, koji su neophodni za javno zdravlje, zaštitu životne sredine i ekonomski razvoj u Republici Kosovo.								Očekivani iznos troškova
Proizvodi, aktivnosti, godina i odgovorna organizacija/oddeljenje									
Specifični cilj 1: Ispravljanje nedostataka važećeg zakona o upravljanju vodnim resursima	Proizvod 1.1 <i>Novi zakon o upravljanju u vodnim resursima za rešavanje regulatornih nedostataka.</i>		1 Go din a	2 Go din a	3 Go din a	4 Go din a	5 Go din a	Odgovorna ustanova/oddeljenje	
	Aktivnost 1.1.1 Imenovanje službenika odgovornog za izradu nacrtu zakona	x						MŽS PPI	Ne
	Aktivnost 1.1.2	x						MŽS PPI	Ne
	Izrada predloga zakona	x						MŽS PPI	Ne
	Aktivnost 1.1.4 Procedura u Vladi za davanje saglasnosti							MŽS PPI	Ne
Objektivi specifik 2: Jasno definisanje	<i>Proizvod 2.1.</i> <i>Zakon o finansiranju</i>		1 Go din a	2 Go din a	3 Go din a	4 Go din a	5 Go din a	Odgovorna ustanova/oddeljenje	Ne

institucionalno g okvira za upravljanje i finansiranje vodnih resursa	<i>ju vodoprivrede</i>	Aktivnost 1.1.1 Imenovanje službenika odgovornog za izradu nacрта zakona	x					MŽS PPI	Ne
		Aktivnost 1.1.2 Izrada nacрта zakona	x					MŽS PPI	Ne
		Aktivnost 1.1.3 Razvoj javnih konsultacija	x					MŽS PPI	Ne
		Aktivnost 1.1.4 Procesuiranje Vladi za davanje saglasnosti		x					

Izradu ova dva nacrt zakona i njihovo usvajanje treba da prati njihova implementacija. Implementacija ovih zakona zahteva:

da se pregledaju postojeći podzakonski akti i donesu novi akti potrebni za njihovu primenu, izdavanje smernica za primenu određenih aspekata ova dva zakona i relevantnih podzakonskih akata kako bi se olakšala njihova primena;

jačanje stručnih kapaciteta institucija koje imaju ulogu i odgovornost za sprovođenje politika i zakonodavstva u oblasti voda (pre svega Agencije za vodoprivredu, ekološke inspekcije i hidrometeorološke službe, tj. odgovoran za praćenje količine i kvaliteta vode;

da dopuni i ažurira potrebne planske dokumente i propise

po ova dva zakona

da prati sprovođenje ova dva zakona kroz sistem naknadnog praćenja zakona kako bi se procenilo postizanje ciljeva koji su ciljani ovim konceptom..

7.1 Praćenje i ocenjivanje

Vlada Republike Kosovo je svojom Odlukom br. 03/38, usvojio Vodič za naknadnu procenu zakonodavstva u Republici Kosovo, koji služi za utvrđivanje koraka koje je potrebno preduzeti da bi se izvršila naknadna procena.

Shodno tome, praćenje implementacije i ocenjivanje sprovođenja ova dva zakona preporučena ovim koncept dokumentom će voditi MŽSPPI i biće obavljeno u skladu sa metodologijom ek-post evaluacije Vlade Republike Kosovo.

Aneks 1: Obrazac za procenu ekonomskog uticaja

Kategorija ekonomskih uticaja	Glavni uticaj	Da li se očekuje da će doći do ovog uticaja?		Broj pogođenih organizacija, kompanija i/ili pojedinaca	Očekivana korist ili cena uticaja	Željeni nivo analize
		Da	Ne			
Radna mesta	Hoće li se sadašnji broj radnih mesta povećati?		x			
	Hoće li se sadašnji broj radnih mesta smanjiti?		x			
	Da li će uticati na nivo plaćanja?		x			
	Da li će to uticati na lakše pronalaženje posla?		x			
Poslovanje	Da li će to uticati na pristup poslovnim finansijama?		x			
	Da li će određeni proizvodi biti povučeni sa tržišta?		x			
	Da li će određeni proizvodi biti dozvoljeni na tržištu?		x			
	Da li će preduzeća biti prinuđena da se zatvore?		x			
	Da li će biti stvorena nova preduzeća?		x			

Administrativno opterećenje	Da li će preduzeća biti prinuđena da ispunjavaju obaveze pružanja novih informacija?	x		N	N	N
	Da li su obaveze pružanja informacija za preduzeća pojednostavljene??	x		N	N	N
Trgovina	Da li se očekuje da će se trenutni uvozni tokovi promeniti?		x			
	Da li se očekuje da će se trenutni izvozni tokovi promeniti?		x			
Transport	Da li će to uticati na način prevoza putnika i/ili robe?		x			
	Da li će biti promena u vremenu potrebnom za prevoz putnika i/ili robe?		x			
Investicije	Da li se od kompanija očekuje da investiraju u nove aktivnosti?		x			
	Da li se od kompanija očekuje da otkažu ili odlože investicije?		x			
	Hoće li se povećati ulaganja iz dijaspore?		x			
	Hoće li se smanjiti ulaganja iz dijaspore??		x			
	Da li će se direktne strane investicije povećati?		x			
	Da li će se smanjiti direktne strane investicije?		x			
Konkurentnost	Da li će porasti cena poslovnih proizvoda, poput struje??		x			

	Da li će se cena poslovnih inputa, poput električne energije, smanjiti?		x			
	Da li je verovatno da će inovacije i istraživanje biti promovisani?		x			
	Da li je verovatno da će inovacije i istraživanje biti ometani?		x			
Uticaj na MSP	Da li su kompanije pogođene uglavnom MSP?		x			
Cene i konkurencija	Da li će se povećati broj roba i usluga dostupnih preduzećima ili potrošačima??		x			
	Da li će se smanjiti broj dobara i usluga dostupnih preduzećima ili potrošačima??		x			
	Da li će porasti cene postojećih roba i usluga?		x			
	Da li će se smanjiti cene postojećih roba i usluga?		x			
Regionalni ekonomski uticaji	Da li će neki određeni poslovni sektor biti pogođen?		x			
	Da li je ovaj sektor koncentrisan u određenom regionu?		x			
Opšti ekonomski razvoj	Da li će to uticati na budući ekonomski rast?		x			
	Da li može imati neki uticaj na stopu inflacije?		x			

Aneks 2: Obrazac za procenu društvenih uticaja

Kategorija ekonomskih uticaja	Glavni uticaj	Da li se oĉekuje da ĉe doći do ovog uticaja?		Broj pogoĉdenih organizacija, kompanija i/ili pojedinaca	Oĉekivana korist ili cena uticaja	Źeljeni nivo analize
		Da	Ne			
Radna mesta	Da li ĉe se stvarni broj radnih mesta povećati?		x			
	Hoće li se sadašnji broj radnih mesta smanjiti?		x			
	Da li ĉe uticati na nivo plaćanja?		x			
	Da li ĉe to uticati na lakše pronalaženje posla?		x			
	Hoće li se sadašnji broj radnih mesta smanjiti?		x			
Regionalni društveni uticaji	Da li su društveni uticaji koncentrisani u odreĉenom regionu ili gradu?		x			
Uslovi rada	Da li su ugrožena radniĉka prava?		x			
	Da li su predviĉeni ili ukinuti standardi za rad u opasnim uslovima?		x			
	Da li ĉe to uticati na naĉin razvoja socijalnog dijaloga izmeĉu zaposlenih i poslodavaca?		x			
	Da li ĉe to imati uticaja na siromaštvo?		x			

Socijalna uključenost	Da li će to uticati na šeme socijalne zaštite?		x			
	Da li će se promeniti cena osnovnih dobara i usluga?		x			
	Da li će to uticati na finansiranje ili organizaciju šema socijalne zaštite?		x			
Obrazovanje	Da li će to uticati na osnovno obrazovanje?		x			
	Da li će to uticati na srednje obrazovanje?		x			
	Da li će to uticati na visoko obrazovanje?		x			
	Da li će to uticati na stručno obrazovanje?		x			
	Da li će to uticati na obrazovanje radnika i doživotno učenje?		x			
	Da li će to uticati na organizaciju ili strukturu obrazovnog sistema?		x			
	Da li će to uticati na akademske slobode i samoupravu?		x			
Kultura	Da li opcija utiče na kulturnu raznolikost?		x			
	Da li opcija utiče na finansiranje kulturnih organizacija?		x			
	Da li opcija utiče na mogućnosti da ljudi imaju koristi od kulturnih aktivnosti ili učestvuju u njima?		x			
	Da li opcija utiče na očuvanje kulturnog nasleđa?		x			

Upravljanje	Da li opcija utiĉe na sposobnost građana da uĉestvuju u demokratskom procesu?		x			
	Da li se svaka osoba tretira jednako?	x		V	N	N
	Da li ĉe javnost biti bolje informisana o određenim pitanjima?	x		V	N	N
	Da li opcija utiĉe na naĉin funkcionisanja političkih partija		x	V		N
	Da li ĉe to uticati na civilno društvo?		x	V		N
Javno zdravlje i bezbednost	Da li ĉe to uticati na živate ljudi, kao što je oĉekivani životni vek ili stopa smrtnosti?	x		V	V	N
	Da li ĉe to uticati na kvalitet hrane?	x		V	V	N
	Da li ĉe se zdravstveni rizik povećati ili smanjiti zbog štetnih materija?	x		N	V	N
	Da li ĉe biti uticaja na zdravlje usled promena nivoa buke ili kvaliteta vazduha, vode i/ili zemljišta?	x		V	V	N
	Da li ĉe biti posledica po zdravlje usled promena u upotrebi energije?		x	V		
	Da li ĉe biti posledica po zdravlje usled promena u odlaganju otpada?	x		V	V	N
	Da li ĉe to uticati na naĉin života ljudi, kao što je nivo interesovanja za sport, promene u ishrani ili promene u upotrebi duvana ili alkohola?		x			

	Da li postoje određene grupe koje se suočavaju sa mnogo većim rizicima od drugih (određene faktorima, kao što su starost, pol, ograničena sposobnost, društvena grupa ili region)?		x			
Kriminal i bezbednost	Da li su šanse za hvatanje kriminalaca pogođene?		x			
	Da li postoji uticaj na potencijalnu dobit od zločina?		x			
	Da li to utiče na nivoe korupcije?		x			
	Da li je pogođen kapacitet za sprovođenje zakona?	x		V	V	N

Aneks 3: Obrazac za procenu uticaja na životnu sredinu

Kategorija uticaja na životnu sredinu	Glavni uticaj	Da li se očekuje da će doći do ovog uticaja ?		Broj pogođenih organizacija, kompanija i/ili pojedinaca	Očekivana korist ili cena uticaja	Željeni nivo analize
		Da	Ne			
Stabilna klima i životna sredina	Da li će to uticati na emisije gasova staklene bašte (ugljen-dioksid, metan, itd.)?	x		N	N	N
	Da li će to uticati na potrošnju goriva?	x		N	N	N
	Da li će se različiti resursi koji se koriste za proizvodnju energije promeniti?		x			
	Da li će biti promena cena za ekološki prihvatljive proizvode?		x			
	Da li će određene aktivnosti postati manje zagađujuće?	x		V	V	N
Kvalitet vazduha	Da li će to uticati na emisiju zagađivača vazduha?		x		V	N
Kvalitet vode	Da li opcija utiče na kvalitet slatke vode?	x		V	V	N
	Da li opcija utiče na kvalitet podzemnih voda?	x		V	V	N
	Da li opcija utiče na izvore vode za piće?	x		V	V	N

Kvalitet zemljišta i korišćenje zemljišta	Da li će to uticati na kvalitet zemljišta (u vezi sa zakiseljavanjem, zagađenjem, upotrebom pesticida ili herbicida)?	x		V	V	N
	Da li će to uticati na eroziju tla?	x		V	V	N
	Hoće li zemljište biti izgubljeno (gradnjom i sl.)?		x			
	Da li će se zemljište dobiti (dekontaminacijom, itd.)?		x			
	Da li će biti promena u korišćenju zemljišta (npr. sa korišćenja šuma na poljoprivrednu ili urbanu upotrebu)?		x			
Otpad i reciklaža	Da li će se količina generisanog otpada promeniti?	x		N	N	N
	Da li će se promeniti načini na koji se otpad tretira?	x		N	N	N
	Da li će biti uticaja na mogućnosti reciklaže otpada?		x			
Korišćenje resursa	Da li opcija utiče na korišćenje obnovljivih izvora (riblji fond, hidroelektrane, solarna energija itd.)?	x		V	N	N
	Da li opcija utiče na korišćenje resursa koji nisu obnovljivi (podzemne vode, minerali, ugalj, itd.)?	x		N	N	N
Stepen ekoloških rizika	Da li će biti bilo kakvog uticaja na verovatnoću opasnosti, kao što su požari, eksplozije ili nesreće?		x			
	Da li će to uticati na spremnost u slučaju prirodnih katastrofa?	x		N	V	N
	Da li je ugrožena zaštita društva od prirodnih katastrofa?	x		N	N	N

Biodiverzitet, flora i fauna	Da li će to uticati na zaštićene ili ugrožene vrste ili područja u kojima žive?	x		V	V	N
	Da li će to uticati na veličinu ili veze između prirodnih područja?	x		V	V	N
	Da li će biti bilo kakvog uticaja na broj vrsta u datom području?	x		N	N	N
Dobrobit životinja	Da li će to uticati na tretman životinja?		x			N
	Da li će zdravlje životinja biti pogođeno?	x		V	V	N
	Da li će to uticati na kvalitet i bezbednost stočne hrane?	x		N	N	N

Aneks 4: Forma procene uticaja osnovnih prava

Kategorija uticaja na osnovna prava	Glavni uticaj	Da li se očekuje da će doći do ovog uticaja?	Broj pogođenih organizacija, kompanija i/ili pojedinaca	Očekivana korist ili cena uticaja	Željeni nivo analize
-------------------------------------	---------------	--	---	-----------------------------------	----------------------

		Da	Ne	Visok/nizak	Visok/nizak	
Dostojanstvo	Da li opcija utiçe na dostojanstvo ljudi, njihovo pravo na život ili integritet osebe?	x		V	V	N
Sloboda	Da li opcija utiçe na pravo na slobodu pojedinaca?		x			
	Da li opcija utiçe na pravo osebe na privatnost?		x			
	Da li opcija utiçe na pravo na sklapanje braka ili osnivanje porodice?		x			
	Da li opcija utiçe na pravnu, ekonomsku ili socijalnu zaštitu pojedinaca ili porodice?		x			
	Da li opcija utiçe na slobodu misli, savesti ili veroispovesti?		x			
	Da li opcija utiçe na slobodu izražavanja?		x			
	Da li opcija utiçe na slobodu okupljanja ili udruživanja?		x			
Lični podaci	Da li opcija uključuje obradu ličnih podataka?		x			
	Da li su prava pojedinca na pristup, obeštećenje i prigovor zagantovana	x				
	Da li je način na koji se lični podaci obrađuju jasan i dobro zaštićen?		x			
Azil	Da li ova opcija utiçe na pravo na azil?		x			

Imovinska prava	Da li će imovinska prava biti pogođena?		x			
	Da li opcija utiče na slobodu poslovanja?		x			
Jednak tretman	Da li opcija štiti princip jednakosti pred zakonom?	x				
	Da li je verovatno da će određene grupe biti oštećene direktno ili indirektno diskriminacijom (npr. diskriminacija na osnovu pola, rase, boje kože, etničke pripadnosti, političkog ili drugog mišljenja, starosti ili seksualne orijentacije)?		x			
	Da li opcija utiče na prava osoba sa ograničenim sposobnostima?		x			
Prava dece	Da li opcija utiče na prava dece?		x	N	N	N
Dobro upravljanje	Da li će administrativne procedure postati komplikovanije?		x		N	N
	Da li se utiče na način na koji uprava donosi odluke (transparentnost, proceduralni rok, pravo na uvid u spis, itd.)?		x	N	N	N
	O krivičnom pravu i predviđenim kaznama: da li su ugrožena prava okrivljenog?		x			
	Da li je ugrožen pristup pravdi?		x			